

DRAUGAS

PERIODICALS
November 24,
Vol. LXXXVII

90th ANNIVERSARY

THE LITHUANIAN WORLD-WIDE DAILY
TREČIADIENIS - WEDNESDAY, LAPKRIČIO - NOVEMBER 24, 1999

NEWSPAPER - DO NOT DELAY - Date Mailed 11/23/99
UŽSIENIO LIETUVIŲ DIENRAŠTIS
4545 WEST 63rd STREET • CHICAGO, ILLINOIS 60629
TEL: 773-585-9500 • FAX: 773-585-8284 • DRAUGAS@EARTHLINK.NET

90-IEJI METAI

Nr. 229
Kaina 50 c.

R. Pakso kuriama partija turi neblogų galimybių rinkimuose

Vilnius, lapkričio 23 d. (BNS) — Centro sąjungos vadovas Romualdas Ozolas mano, kad naujoji liberalų su buvusiu premjeru Rolandu Paksu kuriama konservatoriška partija turi neblogų galimybių per savivaldybių tarybų bei Seimo rinkimus.

Savivaldybių rinkimai vyks kitų metų kovą, o eiliniai Seimo rinkimai — kitų metų rudenį.

Spaudos konferencijoje antradienį R. Ozolas teigė, kad susikūrus naujai partijai, dešinėje ir kairėje aplink centrą susiformuotų „užbaigti liberalinio tipo dariniai“ — kairėje Artūras Paulauskas su social-liberalais, dešinėje — Rolandas Paksas su konservatyviaisiais liberalais.

R. Ozolo nuomone, naujoji R. Pakso ir E. Gečvilio partija gali kandidatuoti į dalį konservatorių bei Centro sąjungos rėmėjų balsų. Jis teigė, kad R. Paksas ir E. Gečvilas per būsimus savivaldybių tarybų rinkimus galės nesunkiai užsitikrinti merų postus. „Tai būtų geri startai. Tačiau didžiausias išbandymas bus Seimo rinkimai“, pastebėjo centristas.

„Aš manau, kad naujoji partija Seime galėtų būti atstovaujama ir pakankamai nesunkiai galėtų įveikti būtina barjerą“, teigė R. Ozolas.

Teismas nusprendė: Premjero galios padidintos neteisėtai

Vilnius, lapkričio 23 d. (BNS) — Į Konstitucinį teismą kreipėsi Seimo narių grupė, prašydama iširti, ar kai kurie vyriausybės įstatymų straipsniai neprieštarauja Konstitucijai.

KT nusprendė, kad vyriausybės įstatymų pataisomis, priimtomis, kai premjeru buvo Gediminas Vagnorius, buvo nepagrįstai padidintos premjero ir vyriausybės sekretoriaus galios ir sumažintos ministrų galimybės.

Vyriausybės įstatyme buvo numatyta, jog viceministrus ir ministrų sekretorius skiria premjeras ministro teikimu.

Vienas kreipimosi į Konstitucinį teismą sumanytojų socialdemokratų partijos vadovas Vytenis Andriukaitis sakė, jog taip buvo sumažintos ministro galios, padidinant ministro pirmininko galias.

Danija neskuba suimti Lietuvos ieškomo sukčiaus

Vilnius-Kopenhaga, lapkričio 23 d. (BNS) — Sukčiavimu Lietuvoje kaltinamo ir už tai Interpol'o ieškomo Vladimiro Safonovo, dabar esančio Danijoje, vietos pareigūnai neleidžia suimti.

Danijoje sumaištį sukėlusio filmo apie Ignalinos atominės elektrinės (IAE) pavojų herojus V. Safonovas lapkričio viduryje buvo sulaikytas Varšuvoje, tačiau dėl procedūrinių teisės saugos klaidų buvo paleistas ir išvyko atgal į Kopenhagą.

Interpol'o Lietuvos padalinio inspektorius Martynas Demšė sakė, jog dabar Užsienio reikalų ministerija aiškinasi, kodėl taip atsitiko, tačiau iki šiol jokio aiškaus atsakymo Interpol'as negavo. M. Demšė patvirtino, jog V. Safonovas iš Varšuvos atskrido į Kopenhagą, o sulaikytas nebuvo

Tačiau R. Ozolas kartu suabejojo, ar naujoji partija spės deramai pasirengti būsimiems rinkimams.

R. Ozolo nuomone, prisijungus prie liberalų, turėtų smukti ir R. Pakso populiarumas. „Kai Paksas vienas eina, jį daugiau galimybių turi; kada eina partijos užnugaryje — žymiai mažiau“, mano centristų vadas.

„Džiaugiuosi vienu — R. Paksas pagaliau atėjo į politinį veikimą, ir jo didieji asmeniniai proveržiai baigėsi“, kalbėjo jis.

Centro sąjungai vadovaujantis R. Ozolas iš anksto perspėjo R. Paksą, kad naujajam partijai vadovui reikės dirbti „labai rimtą kasdienį partijos tvarkymo darbą“. „Tai yra tokia nykuma, toks juodas darbas, tiek ištvermės ir jėgų reikalaujantis darbas, kad, matyt, teks paieškoti, kas suktų tuos procesus, nes vienam padaryti tai neįmanoma“, kalbėjo jis.

Lietuvos liberalai ir R. Pakso praėjusią savaitę paskelbė kurią naują politinį judėjimą, į kurį, jų nuomone, gali pereiti dabartinės konservatorių partijos narių. Tuomet dabartinis liberalų vadovas E. Gečvilas pareiškė nekandidatuosiantį naujosios politinės jėgos vadovo postą.

„Ateini vadovauti ministerijai, o tau į postus sustato žmones, kurių nori premjeras“, iki šiol galiojusias vyriausybės įstatymo nuostatas komentavo V. Andriukaitis.

Premjeras taip pat turėjo galią be ministro žinios bausti ir skatinti viceministrus ar ministrų sekretorius, jiems skirti atlyginimo priedus be ministro žinios.

Vyriausybės sekretorius galėjo duoti pavardimus ministerijoms, viceministrams, ministrų sekretoriams, vyriausybės įstaigoms. Šias nuostatas KT pripažino antikonstitucinėmis.

Taip padidinus vyriausybės sekretoriaus galias, anot V. Andriukaitis, jis tapo „šešėliniu premjeru“.

Todėl, kad „danai laiko jį rezistentu“.

Interpol'o duomenimis, V. Safonovas iš Varšuvos į Kopenhagą lydejo Jungtinių Tautų atstovas ir žurnalistas. „Ten manoma, kad jis ieškomas dėl dalyvavimo laidoje, o ne už kriminalinius nusikaltimus“, sakė M. Demšė.

Visagino policija V. Safonovo ieško už sukčiavimą. Jo individuali įmonė iki 1994 m. rinko indėlius iš gyventojų, o surinkęs apie 800,000,000 litų, jis pasislėpė.

Pasak Interpol'o inspektoriaus, paprastai pakanka paaiškinimų, dėl kokios nusikalstamos veiklos kaltinamas paieškomas, o šiuo atveju reikalavimą ypatingo dėmesio, nes V. Safonovo istorija yra išpūsta. „Kol nepavyks išaiškinti, kad jis yra paieškomas nusikaltėlis, nieko nepavyks

Nuotr.: Lapkričio 23-ąją — Kariuomenės diena — Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, Garbės sargyba apėjo (iš kairės) Lietuvos kariuomenės vadas, brigados generolas Jonas Kronkaitis, krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius ir prezidentas Valdas Adamkus.

Lietuva paminėjo Kariuomenės dieną

Vilnius-Kaunas, lapkričio 23 d. (BNS-Elta) — Antradienį Vilniaus Nepriklausomybės aikštėje, darganotu oru įvyko šventinis karių paradas Lietuvos kariuomenės dienai paminėti.

Iškilminge sveikinimo žodį tarė Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus, krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius, kariuomenės vadas Jonas Kronkaitis. V. Adamkus sveikindamas karius sakė, jog būdamas vyriausiuoju Lietuvos ginkluotųjų pajėgų vadovu, atidžiai seka visas kariuomenės permainas. Pasak jo, nors dabar trūksta lėšų visoms gyvenimo sritims, ne viską lemia vien materialinė gerovė.

Prezidentas pabrėžė, jog strateginis Lietuvos valstybinio saugumo politikos tikslas yra narystė NATO, ir finansiniai sunkumai neturi užgožti strateginių Lietuvos siekių.

Kreipdamasis į šventės dalyvius, krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius sakė, jog per mažiau nei dešimt metų nuo Lietuvos kariuomenės atkūrimo ji išaugo ir sustiprėjo. Anot ministro, visa ko pasiekė Lietuvos kariuomenė, yra ne tik karių nuopelnas, tai — visos tautos nuopelnas.

Kariuomenės vadas Jonas Kronkaitis sakė, jog Lietuvos kariuomenės įkūrimo diena — viena svarbiausių valstybės gyvenime. J. Kronkaitis teigė, šiandien Lietuvos kariuomenė padaryti, sakė M. Demšė.

Lietuvos ambasadorius Danijoje Raimundas Jasinevičius sakė nemąs, kad ambasada reikėtų daryti kokių nors pareikimų dėl kilusio skandalo. „Mums nesinori kištis, kad neatrodytų, jog mes ginamės“, sakė ambasadorius. „Manau, kad tai yra normalus žurnalistų triukas“, sakė ambasadorius, teigdamas, jog Danijos žiniasklaida vaikosi sensacijų ir nesiaiškina, už ką V. Safonovas yra paieškomas.

Danijos televizijos kanalas DR-2 lapkričio pradžioje parodė laidą apie IAE keliamą pavojų. Šioje laidoje IAE specialistu prisistatęs V. Safonovas pareiškė, kad IAE yra ne saugi ir bet kuriuo metu joje gali vykti gresminga avarija.

IAE direktorius Viktoras Ševaldinis sakė, jog V. Safonovas nėra dirbęs IAE ir nėra koks nors branduolinės saugos žinovas.

menų.

Kariuomenės diena buvo paminėta ir Kaune. Iškilminga įgulų karių rikiuote antradienį Kaune prasidėjo Lietuvos kariuomenės 81-ųjų metinių minėjimo renginiai. Šia proga Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodyboje pakelto Vyčio kryžiaus ir Vytauto Didžiojo vėliavos bei padėta gėlių ant Nežinomojo kario kapo, prie Laisvės paminklo ir paminklo „Žuvome dėl Tėvyneš“ senosiose Karmelitų kapinėse.

Po šv. Mišių šv. Mykolo Arkangelo (Igulų) bažnyčioje iškilmių dalyviai, grojant orkestrui, Laisvės aleja nužygiavo į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelį. Po iškilmingo vėliavų pakėlimo bei Kauno apskrities ir miesto vadovų sveikinimų kariuomenės daliniai surengė parodą Donelaičio gatve.

Žmonės dėl krizės kaltina konservatorius ir G. Vagnorių

Vilnius, lapkričio 22 d. (BNS) — Daugumos Lietuvos gyventojų nuomone, dėl blogos finansinės padėties valstybėje didžiausia atsakomybė tenka konservatoriams bei buvusiam Gedimino Vagnoriaus vyriausybei.

Absoliuti dauguma apklaustųjų (87.5 proc.) mano, kad finansinė padėtis yra bloga. Kad ji gera, mano tik 1.9 proc. tyrimo dalyvių.

Dėl susidariusios blogos finansinės padėties daugiausia gyventojų kaltina Seimo konservatorių daugumą (29.2 proc.) bei iki pavasario dirbusią G. Vagnoriaus vyriausybę (21.1 proc.).

15.1 proc. apklaustųjų mano, kad bloga finansinė padėtis kilo dėl krizės Rusijoje, 14.5 proc. kaltina vyriausybės derybas su JAV ben-

* Buvęs premjeras, Seimo narys Gediminas Vagnorius nepritaria tam, kad indėlių atkūrimo programa būtų atidėta 2 metams. Kad ji būtų įvykdyta, dar vasarą Privatizavimo fonde buvo palikta apie 800 milijonų litų. „Šios programos realizavimą nukentėti ateitį prieštarautų konservatorių rinkimų pažadams, be to, dar labiau susilpnintų šalies kreditų ir bankų sistemą“, sakė G. Vagnorius. Jo nuomone, bankai jau artimiausiu metu netektų per 400 milijonų litų, dėl to sumažėtų ir valstybės ekonominis aktyvumas.

drove „Williams International“ dėl investicijų į naftos ūkį.

Pesimistiškiausiai Lietuvos finansinę padėtį vertina asmenys iki 29 metų, tačiau vyresni nei 60 metų asmenys finansinę krizę vertina ne taip blogai.

Skirstant pagal pajamas, blogiausiai Lietuvos padėtį vertina 500-800 litų per mėnesį uždirbantys žmonės ir bedarbiai.

Savaitraščio „Atgimimas“ užsakymu Visuomenės nuomonių ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ lapkričio pradžioje apklausė 1,015 vyresnių nei 18 metų Lietuvos gyventojų.

* Finansų ministras Vytautas Dūdėnas siūlo šių metų biudžeto pajamas išlaidas sumažinti dar 0.9 mlrd. litų — nuo 6.7 mlrd. iki 5.8 mlrd. litų. Tokiam siūlymui jau pritarė ir ministrų kabinetas, pranešė dienraštis „Lietuvos rytas“.

„Dėl šio mažinimo neturėtų nukentėti nei pensijos, nei kiti socialiniai išpareigojimai. Atlyginimai bus mokami“, V. Dūdėnas sakė interviu „Lietuvos rytui“. Finansų ministras siūlo dar mažinti valstybės investicijų programas. Daugelį projektų siūloma stabdyti, pradėtas statybas užkonservuoti „iki geresnių laikų“. 1999 metų biudžeto pajamos rudenį jau buvo sumažintos 450 mln. litų.

Buvę kagėbistai galės prisipažinti ir išvengti grasinimų

Vilnius, lapkričio 23 d. (BNS) — Lietuvos Seimas priėmė visuotines liustracijos įstatymą, jo priešininkų vertinimu, nukreiptą kovai „prieš praeities šmėklas ir vėjo malūnus“.

Antradienį visuotiniame posėdyje parlamentariai priėmė įstatymą dėl asmenų, susijusių su Lietuva 1940-1990 m. okupavusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos.

Šiomet Lietuvoje įsigaliojo du įstatymai, numatantys buvusių pagrindinių KGB darbuotojų įsiregistravimą ir tam tikrais atvejais suvaržantys jų darbinę veiklą.

Visuotinės liustracijos įstatymo rėmėjų teigimu, šis teisės aktas padės buvusiems slaptiesiems sovietinio saugumo bendradarbiams nukirsti saitus su praeitimi bei apgins juos nuo galimo spectarnybų šantazo ateityje.

Įstatymas apibrėžia asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registravimo, prisipažinimo, įrašymo į įskaitą ir šių asmenų apsaugos tvarką bei už tai atsakingos valstybės institucijos veiklą.

Įstatymu taip pat nustatyti apribojimai asmenims, kurie slapta bendradarbiavo su sovietinėmis specialiosiomis tarnybomis, tačiau neprisipažino.

Įstatymą, kaip visiškai nereikalingą, kritikavo opozicinės LDDP frakcijos nariai Juozas Bernatoniš ir Sigitas Burbinė, centristės Rasa Melnikienė ir Rūta Rutkytė. „Dešimt metų KGB agentai galėjo sėdėti Seime, dirbti valstybės įstaigose, ir staiga jie turi eiti prisipažinti“, ironizavo J. Bernatoniš. Jo teigimu, „archyvai neturės tam pakankamai duomenų“.

Anot naujojo įstatymo, buvę slaptiesiems bendradarbiai per 6 mėnesius nuo „Valstybės ži-

nios“ paskelbto registravimo ir prisipažinimo priėmimo dienos turi atvykti registruotis, savanoriškai raštu prisipažinti Lietuvos valstybei apie slapta bendradarbiavimą su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, atskleisti jiems žinomą informaciją apie specialiųjų tarnybų veiklą bei perduoti turimus dokumentus ar daiktus, susijusius su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis.

Savanoriškai prisipažinęsį bendradarbiavę su sovietinėmis specialiosiomis tarnybomis bus įrašomi į įslaptintą įskaitą.

Viešai neskelbtina informacija nebus laikomi duomenys apie tai, jeigu su slaptomis tarnybomis bendradarbiavo prezidentas, Seimo ir savivaldybių tarybų nariai, vyriausybės nariai, teisėjai ir prokurorai, taip pat asmenys, kandidatuojantys į šias pareigas.

Įskaitos duomenys išslaptinami, jeigu asmenys apkaltinami padarę veikas, pripažintas nusikaltimais žmoniškumui, karo ar genocido nusikaltimais, ir vyksta šių veikų tyrimas, bei kitais įstatymų nustatytais neskelbtinos informacijos išslaptinimo atvejais.

Išaiškėjus nuslepto bendradarbiavimo faktams, numatoma galimybė 10 metų taikyti darbinės veiklos apribojimus. Tokie asmenys negalės dirbti švietimo įstaigose pedagogais ir vadovais, eiti pareigų, susijusių su ginklų turėjimu, dirbti valstybės valdžios ir valdymo, savivaldos institucijose, krašto apsaugos ir vidaus reikalų sistemose, muitinėje, prokuratūroje, teismuose, VSD, diplomatinėje tarnyboje, Valstybės kontrolėje, advokatais, notarais, bankuose ir kredito įstaigose, strateginiuose ir ryšių objektuose, saugos ir detektyvų tarnybose.

Mokesčiai nuskurdins ne tik menininkus, bet ir kultūrą

Vilnius, lapkričio 23 d. (BNS) — Seimo LDDP frakcija teigia, kad siūlymas kitais metais didinti kūrėjų pajamų už autorines sutartis apmokestinimą nuskurdintų kultūrą.

Finansų ministerija siūlo kitais metais kūrėjų pajamas už autorines sutartis apmokestinti ne 13 proc., kaip buvo iki šiol, o 20 proc. įkainiu. Spė-

jama, kad toks pakeitimas leistų papildyti biudžeto pajamas 15 mln. litų per metus.

„Skurdindami šiaip jau nelengvą meno sferos žmonių gyvenimą, mes tuo pačiu skurdiname ir kultūrą apskritai“, teigiama antradienį išplatintame LDDP frakcijos pareiškime.

„Juk padidinus apmokestinimą už honorarus, neišvengiamai reikės didinti teatrų spektaklių, kino filmų, koncertų, knygų kainas. O šitai reiškia, kad kiek platesnis žmonių susilietimas su masine kultūra bus labai susiaurintas“, mano Seimo LDDP frakcija.

KALENDORIUS

Lapkričio 24 d.: Šv. Andrius, Dung Lac ir draugai, Gerardas, Križgonas, Mantvinas, Rumbaudas, Žybartas.

Lapkričio 25 d.: Gedkantas, Germilė, Kotryna, Santautas. Padėkos diena (JAV).

SKAUTYBĖS KELIAS

Redaktorė j.v.s. Irena Regienė

TĖVAS JUOZAS VAIŠNYS, SJ, APIE SKAUTYBĘ IR SKAUTAVIMĄ

Fil. v.s. tėvas Juozas Vaišnys, SJ.

Skautų judėjimas yra paplitęs visame pasaulyje. Šis judėjimas išplitęs ir Lietuvoje, dėka asmenų, besirūpinančių jaunimo auklėjimu. Pirmieji skautiškos veiklos vadovai jau išėjo „namo“. Įdiegti skautybės idėja išsilaikė iki šių dienų. Daugelis ankstyvesniųjų vadovų sulaukė garbaus amžiaus ir pasitraukė iš aktyvios veiklos. Vyr. skautininkas fil. kun. Juozas Vaišnys, SJ, nors šventė jau 86-tą gimtadienį, iš skautiškų gretų nesitraukia. Jis ne tik aktyvus skautininkas, bet ir žurnalo „Laiskai lietuviams“ redaktorius. Įdomu su juo pasišnekėti apie skautybę ir skautavimą. Paklaustas, kada ir kur įsijungė į skautišką veiklą, tėvas Vaišnys mielai sutiko papasakoti.

— Tais laikais Lietuvoje labai mažai buvo žinoma apie skautus, o ypač mažuosius miesteliuose. Įstojęs į Rygiškio Jono gimnaziją, Marijampolėje, radau ten veikiančią skautų „Bijūno“ draugovę. 1926 metais ir aš įsijungiau į tą draugovę ir dalyvavau iškylose, šventių minėjimuose ir bažnytinėse šventėse. Tuo metu, skautai buvo gerbiami ir kviečiami į visuomeninius pasireiškimus. 1928 metais su savo draugove dalyvavau pirmoje Tautinėje stovykloje, vykusioje Aukštojoje Panemunėje. Prisimenu įvyki, kai Tautinėje stovykloje, buvau paskirtas tą dieną prižiūrėti „virtuvės krosnis“. Stovyklą aplankė aukšti valdžios ir skautijos vyresnieji. Praeidamas skautininkas pastebėjo mane suodina, besidarbujančią apie krosnis. Pasiteiravęs apie man suteiktas pareigas, užsirašė mano pavardę. Stovyklai baigiantis, stovyklos viršininkas pranešė, kad buvau pagirtas ir apdovanotas kažkokiu žymeniu. Aš manau, kad ir šiais laikais reikia daugiau dėmesio kreipti į skautų pareigingumą, darbštumą, kitų pareigų atlikimą ir juos atitinkantį įvertinti, nelaukti, kol nuveiks kažkokius „džiulius darbus“. Baigiau Rygiškio Jono gimnaziją ir višiemis suteikiau staigmeną — įstojau į Jėzuitų Ordiną studijuoti.

— Ištvojote į Jėzuitų Ordiną. Mokslo metu ar teko skautauti?

— 1934 metais, nuvykęs klases draugus, įstojau į Kauno Jėzuitų Ordiną. Studijuodamas palaikiau ryšį su skautais, o vyresnioji skautų vadovybė siūsdavo mane į draugoves praveisti religinių bei skautiškų pašnekesių. Baigęs pas Jėzuitus nustatytus mokslui reikalavimus, buvau išsiųstas į Austriją filosofijos studijoms į Insbruko universitetą. Vokiečiams okupavus Austriją, visiems svetimšaliams buvo įsakta išvykti namo.

— Išvykote į Italiją tolimesnėms studijoms. Baigę šias studijas galėjau grįžti į Lietuvą, bet Jėzuitų vadovybė patarė negrįžti, nes Lietuvoje šeimininkavo rusai. Buvau pasiūstas į Romą, į Gregorianumo universitetą teologijos studijoms. 1943 metais buvau išvestas į kunigus, bet dar pora metų tęsiau studijas. 1945 metais mane paskyrė į Šiaurės Italiją — Ligurijos provinciją. Karas baigėsi ir vėl jaunuoliai pradėjo jungtis į skautus. Čia išgyvenau 10 metų, šalia kunigo pareigų buvau paskirtas viso Rajono skautų lavinimo vadovu pareigoms. Italijos skautų vadovybėje yra kapelionai, taip pat kiekviena draugovė turi savo kapelioną. Draugovės kapelionai su jaunimu artimai bendrauja užsiėmimuose, iškylose bei šalpos darbe. Dirbant su Italijos skautais, teko baigti ir Aukštųjų vadovų kursus (mūsų vadinamus „Miško ženklų“). Reikia pastebėti, kad Italijos skautai naudojo tikrą Baden-Powell metodą. Pagrindinis veikimas buvo tik skiltyse. Buvo gerai išvystyta skilčių sistema.

— Atvykote į Ameriką. Įsijungėte į skautišką veiklą; kokiose pareigose buvote Lietuvių skautų sąjungoje?

— Čikagone atvykusieji jėzuitai iškviesti ir mane iš Italijos. Turėjau apiešti gražiai veikiančias Italijos skautų draugoves ir pradėjau dirbti su lietuvių jaunimu Amerikoje. Kadangi buvau geriau susipažinęs su skautiška veikla, įsijungiau į tautų, draugovių ir visos Lietuvių Skautų sąjungos veiklą. Teko būti visos Lietuvių Skautų sąjungos vyriausiojo kapeliono — Dvasios vadovu. Teko eiti šias pareigas Sesių ir Brolijų vadovose ir taip pat Čikagos skautiškų tūntuose. Daugiausia pasitenkinimo turėdavau, kai eidavau Dvasios vadovo pareigas draugovėse ir skautų stovyklose. Skautų „geležinis“ įstatas sako: „Skautas sąžiningai atlieka visas apsiūtas pareigas“ ir skautų šūkis, „Dievui, Tėvynei ir artimui“ mus įpareigoja atlikti tai su meile ir pasiryžimu. Teko įsijungti ir į Akademinių Skautų sąjungą, dalyvauti jų šventėse.

— Šalia skautiškos veiklos, kur kitur teko įsijungti ir dirbti?

— Reikia atminti, kad tapus kunigu, pirmasis rūpestis yra kaip pritraukti žmonių prie Dievo ir aiškinti tikėjimo tiesas. Teko išvykti į Kanadą ir net 6 metus dirbti kunigo darbą, lankant išsiklaidčius lietuvius ir teikti dvasinius patarnavimus. Prisimenu pirmuosius skautiškus darbus atvykus į Čikagą, kai Liūtas Grinius pakvietė į šv. Jurgio — skautų patrono mienimą ir sueigą. Atvykus teko dirbti su lietuvių jaunimu, ruošiant Tėvų jėzuitų pravedamas vasaros stovyklas. Man jaunimas yra arčiausiai širdies, todėl jų auklėjimui, bendradarbiavimui praleidau daug malonių valandų, dienų, mėnesių. Pamėgav ir spaudos darbą. Įsijungiau į „Laiskai lietuviams“ žurnalo redagavimą. „Laiskai lietuviams“ pradėjo eiti 1950 metais ir man teko būti jo steigėju ir vėliau redaguoti. Esu šio kultūrinio-katalikiško žurnalo redaktorius iki šių dienų. Teko jį perleisti kitam, kai 6 metams išvykau į Kanadą. Teko būti ir žurnalistų sąjungos pirmininku. Teko vesti daug rekolekcijų Kanadoje, JAV-se ir Australijoje. Nors būdamas labai užimtas, visada stengiausi būti naudingas skautams. Teko vadovauti ekskursijoms vykstant į katalikams šventas vietas; dalyvauti daugelyje Skautų vadovų suvažiavimų ir praveisti pašnekesius. Dalyvavau Tautinėse ir Jubielinėse stovyklose. Malonūs prisiminimai...

— Ką patartumėte šių dienų skautams ir jų veiklai?

— Nepamiršti lietuvių kalbos. Skautiška veikla turi būti tik skilčių sistemoje. Skiltis turi būti veiklos pagrindu. Jaunimas labai mažai domisi, kas vyksta Sąjungos viršūnėse. Skautams artimiausi vadovai yra skiltininkas ir draugininkas. Skautų veikla turi remtis šūkiu „Dievui, Tėvynei, artimui“. Atmetus bent vieną, ar skiriant daugiau dėmesio vienam ar kitam, neatliksime savo pasižadėjimo. Skautų vadovai turi būti pavyzdžiu ne tik skautams, bet ir lietuviškai visuomenei. Lietuvoje atsikūrus skautams atsivėrė gera proga pasijusti broliais ir seserimis. Gerasis darbelis skautuose beveik užmirštas. Ar nebūtų gera, kad skautų draugovės susibūliuotų su Lietuvos skautų draugovėmis bei skiltimis. Gyvenimas Lietuvoje sunkus, daugelio skautiškų vėnių skautai nepajėgia išgyti uniformų, stovyklavimo reikmenų ir įrankių. Čia gal galėtų įsijungti vyriausia skautų sąjungos vadovybė ir užmegzti ryšius su Lietuvos Skautija — skautais, su jais susibūliuoti. Jaunimas yra Lietuvos ateitis, taip pat ir čia gyvenantis lietuvių jaunimas, turi būti Lietuvos ambasadoriais ir lietuviškos idealų ir kalbos tėsejas, — baigė pokalbį v.s. fil. kun. Juozas Vaišnys, apdovano-

Sesės „verpstės“ su savo mielomis jubilėtomis. Iš k. l. eil. — Rūta Daukienė, Aldona Markelienė, Halina Plauškaitienė, Aldona Rasutienė, Nijolė Užubaliene, Daiva Luneckaitė-Bulic. II eil. — Aldona Martienė, Laima Luneckienė, Rita Penčilyienė, Joana Krutuliene.

— „Verpstės“ su savo mielomis jubilėtomis. Iš k. l. eil. — Rūta Daukienė, Aldona Markelienė, Halina Plauškaitienė, Aldona Rasutienė, Nijolė Užubaliene, Daiva Luneckaitė-Bulic. II eil. — Aldona Martienė, Laima Luneckienė, Rita Penčilyienė, Joana Krutuliene.

PAS „VERPSTES“ — ŠVENTĖ

Lapkričio 8 d. „Verpsčių“ būrelis susirinko vaišingose sesės Daivos Luneckaitės-Bulic namuose pakilia nuotaika švęsti ypatingą gimtadienį. Juk ne dažnai pasitaiko, kad aktyvi būrelio narė sulaukia 80 metų! Ir dar ne viena, o net dvi! Tai jaunų širdžių, pilgų ir našaus skautiško gyvenimo sesės — v.s. Halina Plauškaitienė ir vyr. sktn. Aldona Markelienė.

Sukaktuvinės „verpstės“ pasveikino širdingais linkėjimais, gėlių puokštėmis ir gimtadienio tortu, kurio žvakutės juodvi greit užptė (be abejojų, jų norai būti sveikomis ir kuo ilgiau skautauti, išsipildys). Be šios linksmos progos sesės išklauė įdomią ir aktualią paskaitą apie artritą. Paskaitą skaitydavo ir labai daug reikalingos informacijos apie šią ligą suteikė farmacijos daktarė Danutė Penčilyaitė, einanti atsakingas direktorės pareigas Searle-Monsanto Pharmaceuticals įmoneje bendroviėje. Ji sesėms išdalydino kruopščiai paruoštą literatūrą, plačiai aptariančią artrito rūšis ir vaistus.

Pasivažišusius gausiais skatumynais, sugiedojusius savo jaunoms 80-metėms „Ilgiausių metų“, padėkojusius sesei Daivai už jausmų namus, o sesei Danutei už įdomią paskaitą, „verpstės“ skirstėsi, sutarusios pasimatyti nebetolimoje kalėdinėje sueigoje. Metų veiklai prasidėjus, „Verpsčių“ būrelis vadovės ir pavaduotojos pareigas iš v.s. Irenos Kerelienės ir s. Nijolės Maskalioniūnės perėmė s. Ritonė Rudaitienė ir vyr. sk. fil. Vida Rimienė.

Sesė Nijolė

SKAUTIŠKI RENGINIAI Čikagoje

Gruodžio 10 d. — Tradicinės jūros skautiškų ir skautų Kūčios PLC; Lemonte.

Sausio 23 d. — Tradicinė jūros skautiškų ir skautų iškilminga Klaipėdos dienos sueiga PLC Lemonte.

Sausio 29 d. — Slidinėjimo iškyla.

Kovo 5 d. — Tradicinė skautų ir skautiškų Kaziuko mugė Jaunimo centre.

Detroito Gruodžio 12 d. — „Baltijos“ ir „Gabijs“ tūntų kūčios Dievo Apvaizdos parapijos saleje

notas Geležinio Vilko ordinu už didelį inauš skautų sąjungon. Linkėtina jam dar daug sveikų, darbinių ir skautiškų metų.

Kalbėjosi: v.s. fil. Antanas Pauzuolis

KANADA

LANKĖME BROLIŲ IR SESIŲ KAPUS

Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje, spalio 31 d., kaip kasmet, buvo lankomi ir su malda prisimenami visi skautai, — es, skautininkai, — es, iškeliavę į amžinuosius namus. Ant jų kapų gražiai papuoštas žvakutes uždegė skautininkai, — es — A. Simonavičienė, M. Vasiliauskienė, V. Morkūnas, F. ir V. Mockai, V. ir L. Sendžikai.

DALYVAVOME LIETUVOS PREZIDENTO SUTIKIME

Spalio 24 d. Anapilio saleje, lankantis Lietuvos respublikos prezidentui Valdui Adamkui ir Almai Adamkieni, dalyvavo „Rambyn“ ir „Satrijos“ tūntų vyresnieji skautai, — es, įsijungdami į sutikimo iškilmes.

SKAUTIŠKŲ ŽENKLŲ RINKINYS MUZIEJUI

Skautų, — cių rėmėjas torontietis Vladas Stabas ilgą laiką rinko visų stovyklų medžiaginius ženklukus, antspauduotus jubiliejinus vokus, atvirukus bei kitą skautiškos veiklos medžiagą. Rinkinį, nors dar nepilną, šią vasarą jis nuvežė į Kauną ir padovanojo Čiurlionio muziejui. Rinkinyje trūksta 1948 m. Tautinių stovyklų Alpėse ir prie Baltijos jūros bei 1963 ir 1973 m. jubiliejinų stovyklų ženklų. Jei kas tokių turėtų ir norėtų paaukoti, prašoma siųsti adresu: V. Stabas, 281 Durie St., Toronto, ON, M6S 3G2, Canada.

AMŽINYBĖN IŠEJO JUOZAS TREČIOKAS

A. s. Juozas Trečiokas lapkričio 1 d. iš Lietuvos Kankinių šventovės palaidotas Šv. Jono kapinėse. Velionis veiklos pradžioje Hamiltono buvo aktyvus vadovas, 1957-1959 m. „Nemuno“ tūnto tūntininkas. Vėliau su šeima persikėlė į Kitchener, Ont., kur sulaukė 80 m. mirė.

F.M.

AKADEMINIS SKAUTŲ SAJŪDIS KVIEČIA

Akademinių skautų sąjungos (ASS), 75 metų gyvavimo sukaktis buvo paminėta iškilminga sueiga Orland Park, IL, spalio 15-17 d. Minėjime iš Toronto dalyvavo senjoras Ričardas Peciulis, ten pakviestas būti ir „Korp“ Vytis“ centro vadovybės pirmininko pavaduotoju. Toronte bandoma atgaivinti ASS veiklą. Priimami lietuviai skautai ir skautės, baigę gimnazijas, lankantys

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$100.00. Foreign countries \$115.

Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Mašindami pašto išlaidas, pakvitatimų už prenumeratą nesučiame. Prie pavardės ir adreso, siūdami laikraštį patvirtime, iki kada prenumerata galioja.

DRAUGO prenumerata yra mokama iš anksto.

JAV	Metams	1/2 metų	3 mėn.
Kanadoje ir kitur	\$100.00	\$60.00	\$38.00
Tik šėštadienio laida:	(U.S.) \$115.00	\$65.00	\$45.00
JAV	\$60.00	\$45.00	\$33.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$65.00	\$50.00	\$38.00
Užsiekant į Lietuvą:			
Oro paštu	\$500.00	\$250.00	
Reguliariu paštu	\$100.00	\$55.00	
Tik šėštadienio laida oro paštu	\$160.00	\$85.00	
Tik šėštadienio laida reguliariu paštu	\$55.00		

Vyriausia redaktorė — Danutė Bindokienė

Administracijos — Valentinas Krumpalis

Moderatorius — kun. Viktoras Rimšelis

- Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šėštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:00, šėštadieniais nedirba.
- Redakcija už skelbimų turinį netaisako. Skelbimų kainos atsiunčiamos, gavus prašymą, ką nors skelbti.
- Redakcija straipsnius taisy savo nuostata. Nenaudoti straipsnių nesaugo.

Siunčiant prašome prilaikyti kopiją.

SKAUTIŠKOS KŪČIOS DETROITE

Detroito ir apylinkių lietuvių kviečiami dalyvauti tradicinėje Kūčių vakarieneje šėštadienį, gruodžio 12 d. skautų ir skautiškų ruošiamose Dievo Apvaizdos parapijos saleje. Ruošiamose skautiškų ir skautų šėštadienį pradėsima 4 val. p.p. iškilminga „Baltijos“ ir „Gabijs“ tūntų sueiga. Visi skautai ir skautės dvi išieginėmis uniformomis. Po sueigos bus šventiška Kūčių vakariene. Visi kviečiami. Apie dalyvavimą prašoma iš anksto pranešti Dainai Anuzienei, tel. 517-545-09925. Kiekviena šeima bus prašoma, a prie Kūčių vakarienes prisidėti kokių nors šiai šėštadienio būdingų patiekalų. Kaledų šventės šėštadienį visi kartu. Lauksime visų! Kvietia „Baltijos“ ir „Gabijs“ tūntai

kolegijas ar universitetus ir nepriklausantis jokiai kitai ideologinei organizacijai. Daugiau informacijų ASS veiklos reikalais teikia senj. Rimas Petčiulis, tel. 416-247-2221; E-mail: peciulis@hotmail.com Inf.

DAR VIENAS BROLIS IŠEJO NAMO

A. s. Juozas Pažėra, buvęs torontietis skautų veikėjas, iškeliavo iš šio pasaulio. Juozas 1930 m. įsijungė į skautišką veiklą Lietuvoje. 1944 m. pasitraukė į Vokietiją, o 1948 m. rudenį emigravo į Kanadą ir su šeima apsigyveno Toronte. Radęs gražiai veikiančius skautus, su nauja energija įsijungė į sk. vyčių būrelį, o susiorganizavus vyčių draugovei, buvo adjutanto pareigose. 1952 m. pavasarį perėmė „Skautų aid“ administraciją, ir dėjo pastangas žurnalui suteikti lėšų. Į talką pasikvietė skautininkus: L. Kalinauską, A. Draugelį, J. Gaizutį, J. Matulaitį, F. Mockų, su kurių pagalba „Skautų aidas“ pradėjo atsigauti ir padidėjo 4-iais puslapiais bei padaugėjo prenumeratorių. 1954 m. vasario mėn. V.S. v.s. St. Kairio buvo paskirtas „Rambyn“ tūnto tūntininku ir jau vasarą, susitaręs su „Satrijos“ tūnto tūntininke s. V. Kalendriene, suorganizavo 2-ųjų savaitį stovyklą „Aušra“ Ingelwood, Ont. Stovyklavo per 200 skautų, — cių. Stovykloje buvo išleistas laikraštėlis „Lipsnele“, redaguotas s. Č. Senkevičiaus, vėliau išspausdintas spaustuveje. Jis suorganizavo tautinių šokių būrelį, kurį globojo. Dar suorganizavo tėvų komitetui remti skautus bei šokių grupę. Berniukams buvo parpinti tautiniai drabužiai, austi Tamošai-

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl. su Northwestern-unto diplomu, lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą. Pacientai primami absoliučiai punktualiai. Susitarimai (kalbėti angliskai)
Tel. 708-422-8280

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. (708) 598-6101
Valandos pagal susitarimą

VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60652
Kab. tel. 773-471-3300

DR. L. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
9056 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

EDMUNDAS VIZNAS, M.D., S.C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kaltame lietuviškai
6918 W. Archer Ave., Ste. 5 ir 6
Chicago, IL 60638
Tel. 773-225-6965
Valandos pagal susitarimą

ARAS ŽILBERA, M.D.
INDRĖ RUDAITIS, O.D.
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
1020 E. Ogden Ave., Suite 310
Naperville, IL 60563
Tel. (630) 527-0090
3825 Highland Ave.,
Tower 1, Suite 3 C
Downers Grove, IL 60515
Tel. (630) 435-0120

DR. PETRAS KISIELIUS
INKSTŲ, POSLĖS, PROSTATOS
GYDYMAS BEI CHIRURGIJA
Center for Health,
1200 S. York, Elmhurst, IL 60126
Tel. (630) 441-2808

BIRUTĖ L. PUMPUTIS, M.D.
Fellow: American Academy of
Family Practice
ŠEIMOS GYDYTOJA
320 W. 61st Ave. (219) 947-9279
Hobart, IN 46342 Fax (219) 947-9239

NIJOLĖ STANKEVICIUTE, M.D.
Board Certified, Internal Medicine
Valandos įsų patogumui
Holy Cross Professional Pavilion
3 S. South
Lithuanian Plaza Ct. at California Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 773-471-7879

tienės. Tūntininkavimo metu vyriausio skautininko buvo paskirtas Kanados rajono vadovės pavaduotoju. Būdamas ir tose pareigose 1954 m. vadovavo skiltininkų kursams, pasikvietęs skautininkus į talką. 1955 m. suorganizavo draugininkų ir skiltininkų suvažiavimą Toronte. S. Juozas Pažėra tūntininko pareigose buvo iki 1957 m. pavasario. Vėliau su šeima persikėlė į Los Angeles, CA, kur laimingai gyveno iki mirties.

Toronto skautai, — es ir skautininkai užjaucio jo žmoną ir visą šeimą. Išsėkis ramybėje mielas bendramintis.

v.s. F. Mockus
Iš „Tėviškos žiburiai“

IŠ KATALIKŲ IR EVANGELIKŲ GYVENIMO

KAZYS BARONAS
Mūsų korespondentas Europoje

Skrudis su popiežium

Spaudos bendradarbiai, lydeje popiežių į Gruziją bei Indiją, plačiai aprašė šios kelionės įspūdžius. Žurnalistų tarpe buvo taip pat ir Vokietijos spaudos agentūros P. Minnert atstovas, išspausdinęs 1999 m. lapkričio 10 d. Müncheno dienraštyje „Sueddeutsche Zeitung“ kelionę su popiežium.

Į lektuvą popiežius įeina paskutinis. Bet valandą anksčiau lektuve jo laukia kelionės palyda. Popiežius sėdi pirmoje klasėje, kardinolai ir vyskupai — „business“ skyriuje, dar toliau — įvairių valstybių žurnalistai. Skristi popiežiaus lektuvu yra didelė garbė, tačiau ne visiems ji suteikiama. Prie palydos visuomet priklauso lenkė vienuotė, kuri rūpinasi popiežiaus rūbais, vienas lenkas kunigas, kuris visuomet sėdi netoli popiežiaus. Atsisėdęs Jonui Pauliui II, užvedami varikliai. Labai geras maistas, parinktas vynas, ant servetelių užrašas: „Pontifex skrydis į Delhi“, taip pat valgių saraše (su popiežiaus ženklų) įrašas „Jo Šventenybė Popiežius Jonas Paulius II“. Pa-valgius dalinamos dovanos. Senu papročiu „Alitalia“ lektuvų b-vė kiekvienam svečiui įteikia cigaretę ir kvepalus. Kodėl šios dovanos dalijamos — niekas nežino. Vokietis klausė 70 kartų popiežių lydejusį italą, bet ir jis nesuradė tam atsakymo.

Lektuve surenkami pasai ir atliekami visi kiti formalumai. Lagaminai atnešami į viešbučio kambarius. Aišku, viešbučiai yra penkių žvaigždučių. Popiežius gyvena pas nuncijų — Vatikano atstovą.

Skrendant virš kiekvienos valstybės, popiežiaus padėjėjas dalina telegramas, skrendančios valstybės vadovui. Pa-valgius „Voko papalė“ — popiežiaus lektuve darosi neramu. „Ateis jis, ar ne“ — klausinėja spaudos atstovai vienas kitą. Anksčiau, kai popiežius buvo jaunas ir sveikas, Jonas Paulius II atėdavo pas žurnalistus, kalbėjęsi su jais. Dabar tai retenybė. Popiežiumi lankant spaudos atstovus, girdimi klausimai italų, prancūzų, anglų, vokiečių, lenkų kalbomis. Deja, skrendant į Gruziją, popiežius jautėsi gerokai nuvargęs, tačiau per lektuvą garsiai kalbėjo, prieš dešimt metų Berlyno mūro panaikinimo progą, išreiškė didelį džiaugsmą.

Taip pat, senu papročiu, popiežius į Vatikaną skrenda aplankytos valstybės lektuvu. Šį kartą buvo „Air India“.

Kelionės pabaigoje — vėl dovanos. Kiekvienam popiežiaus svečiui įteikiamas Jono Pauliaus II paveikslas su parašu, raktams pakaba su popiežiaus ženklų (herbu) ir rožančių.

Reikia „suveržti diržus“

Vokietijos Evangelikų Bažnyčia, nepaisant 2,6 proc. padidėjusių įnašų, turi ir toliau stipriai taupyti. Tai šiemetinio Evangelikų sinodo nutarimas. Numatoma jungti vaikų darželius, įstaigas, kitus įrengimus. Taupa bus jaučiama leidiniuose, nes iki šiol spausdiniai buvo remiami beveik 9 mln. markių. Dar nežinoma savaitraščio ateitis. Numatoma jį leisti priedu prie protestantišką veidą. Šiuo metu savaitraščio tiražas yra 45,000 egz., tačiau prenumerata apmoka tik 15,000 skaitytojų. Taip pat yra parapijų, kuriose du evangelikų kunigai dalinasi viena alga. Tokiu atveju, kunigui sunku išlaikyti šeimą, tad jis turi ieškoti darbo kokioje įstaigoje ar įmonėje.

Ta pačia proga norėčiau priminti, kad katalikų ir evangelikų kunigai yra išlaikomi vyskupijos tikinčiųjų, darbdaviui pagrindu imant pajamų mokesčio dydį. Jeigu pajamų mokeskis yra, pvz. 500 markių, tad darbdavys ima 8 proc. ar 9 proc. (priklausomai nuo krašto) ir tuos 450 markių atskaityti nuo atlyginimo, įnešdamas pinigus į vyskupijos banko sąskaitą. Pasitraukimo pareiškimą iš Katalikų ar Evangelikų Bendrijų turi patvirtinti advokatas arba notaras.

Panaši padėtis visur

Lapkričio mėn. antrą savaitę Mainco vyskupijos katalikų parapijos rinko tarybas. Priklausau Viernheimio Šv. Apaštalo parapijai. Joje yra 4,732 tikintieji, tačiau rinkimuose dalyvavo tik 679 parapijos nariai, t.y. 14,34 proc. Ne kiek geresnė padėtis ir kitose trijose parapijose. Tačiau reikia džiaugtis, kad vyresnieji balsavo už jaunąją kartą, pavesdami jai nuimti dalį parapijinio darbo nuo klebono ir vikaro pečių.

Balsavimo nuosminkiai yra panašūs visoje Vokietijoje, gal kiek didesnį katalikiškoje Bavarijoje.

Susitikime su JAV Kongreso nariais. Iš k. Roman Nelsas, JAV Atstovų rūmų pirmininkas Dennis Hastert, Angėlė Nelsienė, Kongreso narys Ed Royce ir jo žmona Marie Royce.

UKRAINOS LAISVĖS DIENA

IGNAS MEDZIUKAS

Laisvę branginanti, Lietuvai draugiška ukrainiečių tauta, 1917 m. nuvertus Rusijoje carinę valdžią, ryžosi išsivaduoti ir susirinkę ukrainiečių kongresas Kijeve išrinko centrinę tarybą (Radą), pirmininkaujamą prof. Mykolo Hruševskio. Bet formaliai nepriklausomybė buvo paskelbta 1918 m. sausio 22 d. Sudaryta Ukrainos vyriausybė su ministru pirmininku Volodimir Viničenko ir karo ministru Simonu Petliūra. Prezidento pareigas ėjo parlamento pirmininkas Hruševskis.

Kaip rašo savo atsiminimuose adv. Rapolas Skipitis, jis su Augustinu Voldemaru, Lietuvių centrinės tarybos Rusijoje įgalioti, apsilankė pas prezidentą Hruševskį, teiraudamiesi, ar bus atlyginti bolševikų puolimai, nes kaip tik tuo metu frontas ėjo netoli Kijevo. Atsakymas buvo labai neaiškus. R. Skipitis gyveno „vienaime 4 aukštų viešbutyje. Miestas buvo apšaudomas. Ėmus bombarduoti, gyventojai susirinkdavo pirmojo aukšto koridoriuje. Antrame aukšte gulėjo labai pavargę ukrainiečių karys. Artilerijos sviedinių pataikius į viešbučio pastatą, jis buvo išmestas iš lovos ant grindų, susimušė veidą ir nosį, tekėjo kraujas. Išėjęs kruviniu veidu į koridorių, pasakė: „Na ir velniai tie bolševikai, visai nepasako, kada bombarduos. Juk galėjau, krisdamas iš lovos dar labiau susižeisti“. Po tokio pareiškimo net drebantis iš baimės moterėlės nusišypsojo.

1920 m. lapkričio mėn. Ukrainos nepriklausomybė buvo sužlugdyta. Jos kovotojai žuvo arba pasitraukė į užsienį. Su jais pasitraukė ir Simonas Petliūra, kuris laikomas ukrainiečių laisvės simboliu. Jis buvo užtenkamai vaikų. Ji rūpinosi, ką darys jos vaikai, nuvažiavę į miesto svetimą mokyklą. Ją aplinkinių kaimų žmonės buvo pasiūlę kandidatę į Seimo rinkimus. Iš pradžių, ji sakė, spyriausi, bet paskui sutikau, nes žmonės sakė, kad Seime reikia teisingų žmonių. Bet atėjo liberalų pusės kandidatai ir jos prašė kandidatūrą atsiimti, nes jie žinojo, kad jei ji kandidatuos, tai ją žmonės išrinktų. Jos varžovai jai sakė, jei ji atsiims kandidatūrą, tai jie uždengs mokyklos stogą. Ji sakė, pagalvojau, ką aš ten Vilniuje su visais ponais darysiu, ką mano vaikai ir kaimų žmonės be manęs čia darys, be to, mokyklos stogas bėga. Atsiėmiau kandidatūrą, o jie man uždengė mokyklai stogą. Ir dabar vaikams vanduo ant galvos nebegeja. Mums visiems gerai pažįstamas kun. V. Rimšelis yra kilęs iš Rieškutėnų. Direktore su juo susirašinėja. Matant direktorės Viktorijos La-

apsigyveno Paryžiuje, Prancūzijoje, ir kiekviena proga skelbė, kad ateis diena, kai Ukraina atgaus laisvę.

Bolševikų agentai surado jį ten ir 1926 V. 25 paslaptimis aplinkybėmis nužudė. Bolševikų agentai nužudė ir kitus žymesnius ukrainiečių veikėjus Šuhevicių, Konovalecą.

Vėliau paaiškėjo, kad 1959 m. spalio mėn. nužudytą Stepono Banderos plano sumanytojas buvo Sovietų Sąjungos ministrų tarybos viršininkas A. Šeļepinas, pasiūtes šiam uždavinui įvykdyti Bogdan Stašinskį. Už niekšingą darbą jis apdovanotas Raudonosios vėliavos ordinu. Patekęs į nemalonę, žudikas pabėgo į užsienį, tikėdamasis, kad čia jis bus lengviau nubaustas.

Pasitraukę į užsienį ukrainiečių laisvės kovotojai, bandė ten suorganizuoti rezistencijos sąjūdį. Jie turėjo Paryžiuje sudarę egzilių Ukrainos vyriausybę, vadovaujamą respublikos prezidento Andriaus Lyvickio.

Kaip lietuviai tautos dainium laiko Maironį, taip ukrainiečiai — Taras Ševčenko. Jis rašė kovings eilėraščius ir poetas prieš Rusijos carą ir jo savivaliavimą, todėl buvo ištremtas į Sibirą. Grįžo paliejęs 1861 m. ir greit mirė, turėdamas 46 metus.

Ukraina — derlingos žemės kraštas, vadinamas kvietčių aruodu. Žemės gėlmės randama įvairių metalų ir mineralų: geležies, rūdos, plieno, akmens anglių ir kita. 1940 m. Ukrainos etnografiname plote, surašymo duomenimis, buvo 40 mln. gyventojų: 5 mln. ukrainiečių gyveno kitoje respublikose Sovietų Sąjungoje. Apie 9 mln. perėjo

vergų stovyklas.

Šiuo metu Ukrainoje yra 51 mln. gyventojų; kv mylioje — 222 gyventojai. Miestuose — 68 proc. gyventojų. Ukrainos teritorija užima 233,100 kv mylių. Ukrainos valstybė yra konstitucinė respublika, vadovaujama prezidento. Krašto gynybai skiriama 3,8 proc. bendro gamybos produkto. Didžiausias miestas Kijevas su 2 mln. 600,000 gyventojų. Dirbama žemė sudaro 56 proc. Valstybės biudžetas — 8 milijardai dolerių. Gyvenimo trukmė 65 m. vyrų, 75 metų moterims. 1932-1933 m. sovietai sukėlė dirbtinį badą, numarino apie 10 mln. gyventojų.

Kilus II pasauliniam karui, ukrainiečiai priešinosi prieš sovietus ir vokiečius. Nepriklausomybės atstatymas buvo paskelbtas 1941 m. birželio 30 d. 5 mln. ukrainiečių žuvo laisvės kovose. 1944 m. sovietai vėl okupavo Ukrainą. Vėl prasidėjo areštai, tremimai ir žudynės.

Pagaliau Ukrainos nepriklausomybė atstatyta 1991 m. gruodžio mėn., žlugus Sovietų Sąjungai. Černobylio nelaimė Ukrainai palietė 1986 m. balandžio mėnesį.

*** Ateinančiais metais numatoma** autorinėms sutartims taikyti didesnį pajamų mokesčio įkainį. Finansų ministerija siūlo pajamas už autorines sutartis apmokestinti ne 13, o 20 procentų įkainiu. Pagal autorines sutartis yra gaunamas autorinis atlyginimas už literatūros, meno ir mokslo kūrinių sukūrimą bei straipsnius. Toks siūlymas yra 2000 metų biudžeto projekte, kuriame numatyta, kad padidinus įkainį pajamoms už autorines sutartis, papildomai į biudžetą būtų gauta 15 mln. litų. (Ela)

Atsargus optimizmas po rinkimų Ukrainoje

Mes mėgstame tvirtinti, kad Baltijos valstybės, ypač Lietuva, yra riba tarp Rytų ir Vakarų. Tiesa, lietuvių tauta, nuo seniausių laikų linksta į Vakarus ir niekuomet savęs nelaikė Rytų Europos dalimi, nors rytinis kaimynas deju daug pastangų, ją į savo pusę patraukti. Tačiau nei carams, nei bolševikams tai padaryti nepavyko: Lietuva buvo pakankamai pajėgi ir užsipyriti eiti savo pasirinktu keliu. Nors tas kelias buvo ir tebėra duobetas, be abejonų, jis vis tik veda į Vakarus.

Kas kita Ukraina. Vien dėl geografinės padėties, jos jau nebegalime priskirti Vakarų Europai. Antra vertus, Ukraina, net prieš prasidedant Antrajam pasauliniam karui, turėjo problemų su grobuoniškais Maskvos ir kitų kaimynų kėslais. Kone 300 metų jos žemės buvo draskomos, grobimos, o teisetieji gyventojai keičiami kolonistais — priklausomai, kuris kaimynas, kurį Ukrainos teritorijos dalį buvo pasigrobęs.

Karui prasidėjus, dar daugiau teko kentėti ir nuo karo veiksmų, ir nuo svetimųjų: vokiečių nacių, bolševikų. Tiek vieni, tiek kiti naikino gyventojus, o bolševikai, galima sakyti, dar „užbarstė druskos ant Ukrainos žaidų“, į nužudytųjų, ištremtųjų jos vaikų vietas priveždami savų kolonistų ir įjungdami visą kraštą į sovietų imperiją.

Nors Ukraina 1991 m. iš politinio pasaulio akiračio pranykus Sovietų Sąjungai, pasekė Lietuvos pėdomis — tvirtai pasisakė už nepriklausomą gyvenimą, o vakariečiai deju daug vilčių, kad demokratine ukrainiečių tauta sudarys labai veiksmingą „ežią“ tarp Rytų ir Vakarų, kol pagaliau ir Kremlius prisiderins prie pokomunistinės eros reikala-

vių, tačiau tos viltys tik iš dalies pasitvirtino.

Priežasčių tam daug ir jos komplikotos, tačiau ir vakariečiai turi priimti nemažą kaltės ryšulį. Finansinė ir kitokia parama. Ukrainai nuolat žadama, bet labai pamažu byranti, kaišiojo pagalius į laisvosios rinkos, pramonės, žemės ūkio ir kitų reformų ratus. Kaip ir Lietuvoje, didžioji dalis pirmųjų užsienio pasikolų (ir dovanų) atsidūrė buvusios nomenklatūros biurokratų bedugnėse kišenėse. Juk Ukrainoje, kaip Lietuvoje ar kitose, iš sovietų imperijos

ištirusiose valstybėse, ypač Baltijos valstybėse, ypač Lietuva, yra riba tarp Rytų ir Vakarų. Tiesa, lietuvių tauta, nuo seniausių laikų linksta į Vakarus ir niekuomet savęs nelaikė Rytų Europos dalimi, nors rytinis kaimynas deju daug pastangų, ją į savo pusę patraukti. Tačiau nei carams, nei bolševikams tai padaryti nepavyko: Lietuva buvo pakankamai pajėgi ir užsipyriti eiti savo pasirinktu keliu. Nors tas kelias buvo ir tebėra duobetas, be abejonų, jis vis tik veda į Vakarus.

Pirmasis Ukrainos prezidentas Leonidas Kravčukas išrinktas 1994 m. birželio mėn., nors tvirtas deklaruojamas reformų salininkas, tačiau deklaruojamas metu nepateikė jokių detalių balsuotojų ir užsienio tautų. Žinoma, ne visi reikėtų verstis nepasitikėjimu prezidentui. Jis rašė, kad nuolat panęgus parliaments, kuriame daugumą sudarė komunistai. Jie blokuoja nutarimus, o juos, kad stabdė vykdymą. Ukrainai įsivyravo stagnacija, o jai pradėjo nebūti kiti kariečių, nei savos valstybės pažadais, kad būtų išlaikyti pasitaikys. Tai, kaip ja, po savo spūties, padidusi Gudija, kuri, kaip noriai ten palikdavo, garsiau kalbėti apie Ukrainos-Rusijos-Ukrainos-Gudijos jungia. Substantiškai „Rytų sritį“ nuo nepriklausomo Vakarų, ypač NATO, tvirtinimo.

Įtampa dar padidėjo, teįteįant prezidento rinkimų Ukrainoje. Pagrindinis varžovas kandidatuojuojančiam prezidentui oponentas buvo komunistas Simonenko. Komunistai, su sąjunga prie Rukščuk, kitas „gerybes“ atėmė, su ta sąjunga. Kuomet la, deju daug vilčių, kad demokratine ukrainiečių tauta sudarys labai veiksmingą „ežią“ tarp Rytų ir Vakarų, kol pagaliau ir Kremlius prisiderins prie pokomunistinės eros reikala-

vių, tačiau tos viltys tik iš dalies pasitvirtino.

Priežasčių tam daug ir jos komplikotos, tačiau ir vakariečiai turi priimti nemažą kaltės ryšulį. Finansinė ir kitokia parama. Ukrainai nuolat žadama, bet labai pamažu byranti, kaišiojo pagalius į laisvosios rinkos, pramonės, žemės ūkio ir kitų reformų ratus. Kaip ir Lietuvoje, didžioji dalis pirmųjų užsienio pasikolų (ir dovanų) atsidūrė buvusios nomenklatūros biurokratų bedugnėse kišenėse. Juk Ukrainoje, kaip Lietuvoje ar kitose, iš sovietų imperijos

KELIONĖ LIETUVON

BIRUTĖ JASAITIENĖ

Nr. 7

(Tęsinys)

Viską apžiūrėjus, mokytojų kabinete mūsų laukė vaišės apdengtas stalas. Vaišino mus įvairiais skanumynais ir žu-

vimi, kuri mums specialiai tą rytą buvo pagauta iš kaimyninio ežero. Valgydami kalbėjome, arba galbūt klausėmės

direktorės pasakojimų. Ji pasakojo apie mokyklos vaikus, kurie ateina iš aplinkinių kaimų. Ir viena, mažiausia, kuri tik šimet pradėjo lankyti mokyklą, ateina iš toliausia — pagal direktorę — „ji ateina per du kalnus“. Valdžia jiems uždarė dešimtą klasę, nes ne-

buvo užtenkamai vaikų. Ji rūpinosi, ką darys jos vaikai, nuvažiavę į miesto svetimą mokyklą. Ją aplinkinių kaimų žmonės buvo pasiūlę kandidatę į Seimo rinkimus. Iš pradžių, ji sakė, spyriausi, bet paskui sutikau, nes žmonės sakė, kad Seime reikia teisingų žmonių. Bet atėjo liberalų pusės kandidatai ir jos prašė kandidatūrą atsiimti, nes jie žinojo, kad jei ji kandidatuos, tai ją žmonės išrinktų. Jos varžovai jai sakė, jei ji atsiims kandidatūrą, tai jie uždengs mokyklos stogą. Ji sakė, pagalvojau, ką aš ten Vilniuje su visais ponais darysiu, ką mano vaikai ir kaimų žmonės be manęs čia darys, be to, mokyklos stogas bėga. Atsiėmiau kandidatūrą, o jie man uždengė mokyklai stogą. Ir dabar vaikams vanduo ant galvos nebegeja. Mums visiems gerai pažįstamas kun. V. Rimšelis yra kilęs iš Rieškutėnų. Direktore su juo susirašinėja. Matant direktorės Viktorijos La-

peninės darbą ir pasišventimą, auklėjant ir mokant ne tik kaimo vaikus, bet ir kitus kaimiečius, pagalvojai, kad Lietuvoje yra gerų žmonių. Tik kad tokių daugiau būtų.

Daugiavaikė šeima

Vaziuojam į Užpalių kaimą. Ten gyvena viena šeima, kuri augina daug vaikų. Šiuo metu net 15. „Našlaičių globos“ komitetas juos remia, tai įdomu pamatyti, kaip jie gyvena. Vaziuojame žvyruotu keliu, pro bažnytkaimį. Viduryje kelio mušasi šeši vyrai. Vieną priėmė ir paliko, lyg pelų maišą guleti. o patys atgal į karciamą. Tačiau tas „pelų maišas“ nepasidavė, atsikėlė ir paskui kitus į karciamą nuėjo. Moterys, atsidarė duris, iškėlė galvas, žiūrė, lyg į kokią cirką. Mes vaziuojam toliau. Privaziuojam namą, kuriame gyvena jauna šeima ir augina 15 vaikų. Jie turi savus keturis. Paskui jiems apylinkės valdžia vieną po kito atvežė ap-

leistus, ar iš tėvų atimtus, vaikus. neturėdami, kur juos kitur dėti. Tie vaikai aplipė savo naujus „tėvus“, atrodo, rado žmones, kurie juos myli ir jais

rūpinasi. Tėvai pasakė, kad kiekvieno vaiko istorija, o tai istorijos yra liudnos ir liudnos. Paskutines dvi sušėjęs, negal atvežė prieš tris mėnesius. (B.d)

Rieškutėnų mokyklos mokiniai.

Rieškutėnų mokyklos direktorė Viktorija Lapinauskaitė.

LIETUVIŲ TELKINIAI

LOS ANGELES, CA

TAUTININKŲ SUKAKTUVINĖ ŠVENTĖ
LOS ANGELES MIESTE

1949 metais Los Angeles mieste — vienintelis Ramiojo vandenyno pakraštyje įsikūręs Lietuvių Tautinės sąjungos skyrius, š.m. lapkričio 6 ir 7 d. šventė 50 metų veiklos sukaktį. Iš centro — Čikagos atvykęs dalyvavo Sąjungos pirmininkas Petras Butas.

1944 metais Raudonajai armijai artėjant prie Lietuvos sienos, daugelis tautiečių, dar skaudžiai jausdami raudonųjų tautai padarytas nuoskaudas per pirmąją okupaciją, nesijautė saugūs ir pasitraukė į nežinomą rytojų, ir iš karo pabėgėlių stovyklų Vokietijoje, vieni atsikūrė viename, kiti kitame užjūrių krašte. Jungtinės Amerikos Valstijose atsikūrusi viena grupė ir pradėjo kurtis Los Angeles mieste bei jo apylinkėse. Tėvynės ilgesį jausdami, jie, lietuviams būdingu uolumu, sukūrė ieškoti būdų ir galimybių gelbėti okupuotą kraštą: atremti okupanto melo propagandą, dirbti Lietuvos laisvinimo darbą, ir, kiek galima, padėti Tėvynėje vargstančius tautiečius.

Toms aplinkybėms esant, jau 1945 metais Los Angeles mieste buvo įsteigta Lietuvių Vaduoti sąjungos skyrius, kuris 1949 metais, vykdamas Amerikos lietuvių tautinės srovės seimo nutarimą, pasivadino Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Los Angeles skyriumi. Tuo metu pirmąją skyriaus valdybą sudarė: Petras Žilinskis, Gediminas Bruno ir Vincas Artis. Be išvardintų valdybos narių, į skyrių įsijungė dar devyni asmenys.

Metams slenkant, iš tos kuklios pradžios skyrius išaugo į stiprų vienietį spartai augantį narių skaičiumi ir klesintį placia veikla. Buvo organizuojamos (ar dalyvauta) prieškomunistinėse pavergtų tautų ir kitose demonstracijose, rašomos peticijos JAV vyriausybės ir Kongreso nariams, ruošiami tautinių ir valstybinių švenčių minėjimai, iškilnių tautos vyrų pagerbimai ir minėjimai, kultūriniai renginiai, remiami Lietuvoje atskiraisi Tautinė sąjunga, talkinama kitoms organizacijoms ir kt., kurių čia neįmanoma visų suminėti.

Per 50 metų Los Angeles L. Tautinės sąjungos skyriui vadovavo net 50 atskirų valdybų su jų pirmininkais. Gal tai ir neleidžia veikloje sustabarėti. Reikia pažymėti, kad kiekviena valdyba, kuriai vadovavo Rūta Sakienė, pasižymėjo darbštumu. Iš Los Angeles ALT skyriaus narių atskirais laikotarpiais buvo sudaryti 3 Sąjungos valdybos, kurių pirmininkais buvo inž. Antanas Maziška — 2 kadencijas ir dr. Povilas Švarcas — 1 kadencija.

1998 metais skyrius išleido išsamiai paruoštą inž. Antano Maziškos stambia knygą: „Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Los Angeles skyrius — 1949-1998 metų kėrimosi ir veiklos bruožai“. Los Angeles skyrius (daugiausia narių pastangomis) įsigijo Tautinius namus, kurių pirmininku jau daug metų yra Jonas Petronis. Šiuo metu skyriaus valdybą sudaro: Rūta Sakienė — pirmininkė, Juozas Raibys — vicepirmininkas, Irena Butėnienė — vicepirmininkė, Ramūnas Butėnas — išdėstas, Gražina Raibienė — sekretorė.

1999 m. lapkričio 6 ir 7 d. ši

valdyba suruošė skyriaus 50 metų veiklos minėjimą. Šeštadienį, lapkričio 6 dieną, į Lietuvių Tautinius namus susirinko nemažas būrys skyriaus narių ir svečių. Skyriaus pirm. Rūta Sakienė, atidarydama minėjimą pasveikino atsilankiusį Sąjungos pirmininką Petrą Butą bei svečius ir pavadė tolimesnę programą vesti vicepirmininkui Juozui Raibui. Prie mikrofono pakviestas kun. Stasys Anušis sukalbėjo maldą ir prasmingai pasveikino sukaktį minintį skyrių. Po to — Sąjungos garbės nario Lietuvos gen. konsulo Vytauto Čekanausko nuosirdus sveikinimas. Pakviestas Sąjungos pirmininkas Petras Butas dėkojo už pakviestą atvykti, šiltais žodžiais pasveikino sukaktį minintį skyrių ir linkėjo tęsti gyvą veiklą.

Inž. Antanas Maziška pateikė rūpestingai paruoštą išsamią puslapisio metų skyriaus veiklos apžvalgą. Iš jos ryškėjo gyva, naši veikla.

Žodžiu sveikino Angėlę Nelsonę — LB Vakarų apygardos vardu, Vytautas Vidugiris — Fronto bičiulių vardu, Kazys Karuza — Juozo Daumanto šaulių kuopos vardu, Regina Gasparionienė — Lietuvos Dukterų ir Radijo valandėlės vardu, Ema Dovydatienė — Dramos sambūrio vardu, Alfa Pažiūrienė — Birutėčių vardu, Aloyzas Pečiulis — ALTO vardu, Jonas Petronis — Tautinių namų vardu, Vincas Juodvalkis — Lietuvių kredito kooperatyvo vardu. Buvo perskaitytas nuosirdus tautininkų draugo prel. Jono Kuciūno sveikinimas. Nusipelnusiems Sąjungos ir skyriaus nariams inž. Antanui Maziškai ir Broniui Dūdai buvo įteiktos garbės plaketės. Buvo patiekti puikūs pietūs su šampanu ir vynu. Pabaigoje sugiedotas Tautos himnas.

Sekmadienį, lapkričio 7 dieną, pamaldų Šv. Kazimiero bažnyčioje metu, Jonas Petronis perskaitė mirusių skyriaus narių sąrašą. Po pamaldų Tautinių namų žemutinėje salėje įvyko skyriaus narių susirinkimas, dalyvaujant Sąjungos pirmininkui. Susirinkimą pravedė pirm. Rūta Sakienė. Sąjungos pirmininkas P. Butas padarė pažangų pranešimą. Kaip ir kitose organizacijose, mūsų šalyje yra džiugų ir ne taip džiugų prognozių. Bendra padėtis neįtikinamai ypatingą pataisą — Sąjunga gerame stovyje.

Paskui buvo puikūs pietūs, kurių metu Karolis Milkovaitis tarė trumpą padėkos ir at-

Los Angeles L. Tautinės sąjungos skyriaus sukaktuvinių pietų metu susibūrę išpūdziais dalinasi A. Maziška, J. Petronis, R. Sakienė, P. Butas, V. Čekanauskas ir B. Duda.

sisveikinimo su Sąjungos pirmininku žodį.

K. Pušinis

DR. ALGIO KANAUKO
PRANEŠIMAS LOS
ANGELES ŠAULIŲ
SUSIRINKIME

Los Angeles šaulių Juozo Daumanto kuopos susirinkimas įvyko spalio 31 d. Villa Trakai šaulių būstinėje. Kapelionui kun. Stanislovui Anušui sukalbėjus maldą, kuopos vadą pakvietė tylos minute pagerbti neseniai mirusius kuopos šaulius: Jadvygą Kvečienę, Mariją Gliudienę ir buvusį pirmininką Juozą Pažerą. Kuopos vadą K. Karuza pranešė apie Lietuvos kariuomenės šventei lapkričio 28 d. pasirošimą ir tradicines šaulių Dukterų ir Radijo valandėlės rengiamos jau 20 metų. Vado pavaduotojas Vytautas Vidugiris perskaitė Centro valdybos aplinkraščius ir brig. gen. J. Kronkačio padėką, kuria nusišalė į šaulių sveikinimą paskyrus jį ir aukštą pareigą. Sekretoriavo ir buvusio susirinkimo protokolą perskaitė Irena Ariėnė.

Po to kalbėjo ats. mjr. dr. Algirdas Kanauka, kuris yra Lietuvos krašto apsaugos ministerijoje patarėju, apie Lietuvos pasirengimą tapti NATO nare. Jis sakė, jog ilgai užtrukęs kariuomenės vado paskyrimas, nes buvo keletas rimtų kandidatų. Apsistota prie buv. JAV armijos plk. J. Kronkačio, kuris ta proga buvo pakeltas generolu. Naujasis kariuomenės vadas, kaip turintis didelį karinį patyrimą, gerai susipažinęs su NATO reikalavimais ir mokąs anglų kalbą, Lietuvai bus naudingas. Lietuvos kariuomenė gerai paruošiama, ką pripažįsta apsilankę NATO kariniai atstovai. Lietuva turi labai geras poligenus, kuriais mielai naudosis karinėms pratyboms ir kitų NATO priklausančių šalių kariniai. Rukloje pastatytos pavyzdinės kareivinės. Dėl numatytų biudžetų skiriamų lėšų negalima kariškai apmokyti visų šaukiamojo amžiaus jaunuolių. Priėmimas į NATO

yra politinis sprendimas. Baltijos valstybių geografinė padėtis yra svarbi Europos saugumui. Dr. A. Kanauka kalbėjo ir apie rengiamą talkos būdu NATO terminų žodyną, kuris jau yra toli pažengęs. Dr. Kanauka atsakinėjo į kitus Lietuvos saugumą lietuvių klausimus. Pokalbiui pasibaigus, buvo vaišės ir pabendraavimas.

Ig. Medziukas

BALFAS SENIAUSIA
LIETUVIŲ ŠALPOS
ORGANIZACIJA

Lietuviai, gyvenantieji tėvynėje ir išsviijoje, jau daugiau kaip 50 metų žino BALFo vardą, kurio materialinė ir pinigine pagalba buvo sėkminga praėjusieji ir bus reikalinga ateityje. Dėka Amerikos lietuvių dosnumo, jau tūkstantčiai lietuvių patyrė jo paramą, ir ne vienam nušluostė džiaugsmo ašaras.

Los Angeles BALFo skyriaus pinigines šalpos vadas vyksta spalio-lapkričio mėnesiais. Todel visi, kurie galite padėti šiai garbingai šalpos organizacijai, savo aukas įteikite lietuvių parapijose sekmdieniais, BALFo pirmininkui R. Dabšui ar vicepirmininkei A. Pažiūrienei ar kitiems valdybos nariams.

Dabar Lietuva laisva, auga ir stiprėja, tačiau ten dar yra labai daug vargstančių mūsų brolių ir sesių. Pensijos dideja, bet jų nepakanka padengti kylančioms energetikos išlaidoms. Kaime gyvenimas sunkus. Daug sugrįžusių iš tremties, daug vargstančių senelių — ligonių ir vaikų, kuriems reikalinga visokerioji pagalba. Ištieskime jiems artimo meilės ranką, padėkime vargstantiems ir ligoniams, pavaldybine didmiesčių alkanus.

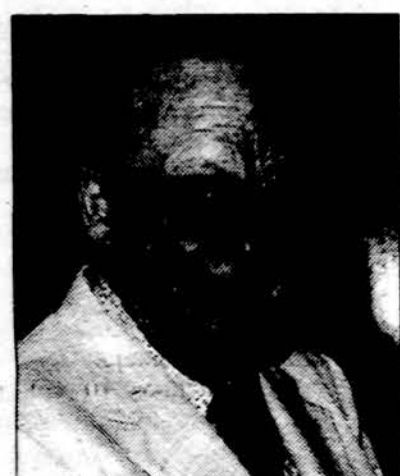
Taipgi pranešame, kad šių metų spalio 17 dieną, sekmdienį, 12 val. Los Angeles lietuvių parapijos salėje, vyks BALFo metinis renginys. Metinę programą atliks linksmos ir žaviusios Grikavičiūtės. Po programos skanus, G. Plukienės ir Sturionienės pa-

gaminti, pietūs. Dalyvavimo auka 15 dol. asmeniui. Aukojusiemis 100 dol. ar daugiau, duodami du garbės bilietai. Stalus prašome užsisakyti (ir aukas siųsti) Albinui Mitkevičiui, 5049 1/2 Franklin Ave., Los Angeles, CA 90039, tel. (323) 662-6413. Čekius prašoma rašyti: United Lithuanian Relief Fund of America.

Už jūsų dosnumą iš anksto dėkojame ir tariame iki malonaus pasimatymo renginyje.

Vytautas Šeštokas

DETROIT, MI

Algimantas Bražėnas

DOSNUS AUKOTOJAS

Šių metų rugpjūčio 6 d., su šiuo pasauliu atsiskyrė ilgametis Detroito lietuvių bendruomenės aktyvus narys Algimantas Bražėnas, išgyvenęs Detroito arti 50 metų. Nors nesukūrė šeimos, tačiau savo veikla paliko gana gilią vagą Detroito lietuvių bendruomenėje. Buvo gliai tikintis katalikas, nuo pat jaunystės parengtas ateitininkas ir juo išliko iki pat gyvenimo pabaigos. Nepaisydamas kai kada nepalankių oro sąlygų, kiekvieną sekmdienį dalyvavo lietuvių Mišiose ir nuosirdžiai remė parapijos veiklą. Priklaušė keletai lietuviškų organizacijų. Visą gyvenimą buvo veiklus lietuvių fronto bičiulių sambūrio narys. Veikė lietuvių namų Dariaus ir Girėno klubo organizacijose, daug metų vykdė atsakingas pareigas JAV Lietuvių Bendruomenės apygardos ir apylinkių valdybose. Kadangi iš profesijos buvo sąskaitininkas, tai dažniausiai tvarkydavo valdybų finansinius reikalus. Daug metų padėdavo tautiečiams tvarkyti federalinių ir valstybės pajamų mokesčių reikalus.

1956 metais metoli Detroito, Manchester, MI. Amerikos Lietuvių R. katalikų federacija įsigijo žemės plotą ir įsteigė jaunimo stovyklą Dainavą. A. Bražėnas nuo pat pirmų dienų prisidėjo prie stovyklos įsteigimo, jos statybos ir priežiūros. Tais laikais steigėjai neturėjo daug pinigų ir visa veikla vyko savanorių rankomis ir prakaitu. Per 40 metų Algimantas Bražėnas savo darbu ir talka buvo nuosirdus Dainavos talkininkas ir rėmėjas. Daug metų kiekvieną va-

SKELBIMAI

ELEKTROS ĮVEDIMAI - PATAISYMAI
Turiu Čikagos miesto leidimą. Dirbu užmiesty. Dirbu greitai, garantuoti ir sąžiningai.
773-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIŲ, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBES DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Aukas S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(773) 561-8654

TAISOME SKALBIMO MAŠINAS, ŠALDYTUVAUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VESITUVUS. H. DECKYS
TEL. 773-585-8824

45 metų lietuvis, turintis rekomendacijas, patirties, automobilį, teises, nori prižiūrėti senius ir gyventi kartu. Galia prižiūrėti tik dienomis ir naktimis. (Galiu pakeisti šėdėdientais, sekmdieniais).
Tel. 708-924-1644.

ATTENTION IMMIGRANTS!
Canada is accepting applicants for Permanent Residence!
For free information call:
1-773-282-9500.
GTS concentrating in immigration to Canada
www.redeusa.com

KOMPIUTERIJA
Parduodami kompiuteriai. Kompiuterinių sistemų surinkimas pagal kliento užsakymus. Internetiniai arba industriniai serveriai. Taisomos kompiuterių sistemos. Programinė pagalba. Interneto pajungimas. Internetiniai puslapiai. Kreiptis: Tel. 773-737-6792; Fax. 815-461-8159; E-mail: Loto2000@yahoo.com.

PATYS PIGIAUSI SKAMBUČIAI I LIETUVĄ
Išrašius telefoną:
1-888-606-3427
centai

GREIT PARDUODA
RE/MAX REALTORS
off. (773) 586-9959
home (708) 425-7160
pager (708) 886-4919

RIMAS LSTANKUS
• Greitas ir sąžiningas pataravimas
• Nuosavybių įkainavimas veltui
• Perkame ir parduodame namus
• Pensininkams nuolaida

Century 21 KOMECK REALTORS
7922 S. Pulaski Rd.
4365 S. Archer Ave.

DANUTĖ MAYER
773-284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus kreipkitės į Danutę Mayer. Ji profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai pataravims. Įkainavimas veltui.

STASYS CONSTRUCTION
Stalio darbai, rosių, vonių ir virtuvų įrengimas; prieštatai; keramikos plytelės; "sidings"; "soffits", "decka", "gutters", plėkštai ir "shingle" stogai; cementas, dažymas. Turiu darbo draudimą.
S. Benetis, tel. 630-241-1912.

RIVERDALE AUTO MOTIVE
Transportuojame ir padedame parduoti naudotą auto. Pigiai parduodame išsimokėjimus; remontuojame po avarijų; atstatome auto geometriją; užsakome dalis geriausiu kainu, keičiame segesius.
Skambinti Rimui tel. 708-281-6586.

Ieškome patyrusio dažytojo su automobiliu. Kreiptis nuo 8 v. v. iki 10 v. v., tel. 847-308-9109. Kalbėti angliškai arba rusiškai.

Los Angeles Juozo Daumanto šaulių kuopos susirinkime, š.m. spalio 31 d., kuopos valdyba su paskaitininku mjr. dr. Algirdu Kanauka. Iš k. — mjr. dr. Algirdas Kanauka, LŠST pirm. garbės narys Karolis Milkovaitis, sekretorė vyr. ltn. Irena Ariėnė, vado pavaduotojas vyr. ltn. Vytautas Vidugiris, vadas Kazys Karuza, izd. Mindaugas Banionis ir Alė Vilčinskienė.

LIETUVOS VYČIŲ
RUDENS FESTIVALIS

Lietuvos Vyčių 79-ta kuopa, veikianti prie Dievo Apvaizdos

* Anykščiai. Rugpjūčio 25 d. Anykščių Šv. Mato bažnyčioje vyko didelės iškilmės — buvo šventinami naujieji (3 metų, 45 balsų, 2 tūkst. vamzdžių) vargonai ir minimas bažnyčios 90 metų jubiliejus. Bažnyčia pastatyta 1809 m. Iškilmėse dalyvavo Panevėžio vyskupas J. Preikšas, kurios kankleris J. Juodelis, kiti vyskupijos kunigai, valdžios ir visuomenės atstovai. Per šv. Mišias giedojo du Šv. Mato bažnyčios chorai (vad. Rimvydas Griauzdė), Lietuvos radijo ir televizijos vaikų choras (vad. Regina Maleckaitė) ir solistas Giedrius Žalys. Vargonavos vargonininkas prof. Leopoldas Digrys.

IŠLYDĖJO TAUTOS DIDVYRIUS — KANKINIUS

REGINA ŽUKIENĖ

Vilnius šių metų rugsejo 26 d. atsisveikino su, prieš 53 metus nukankintais, tautos didvyriais — dvasios milžinais: Telsių vyskupu Vincentu Borisevičium ir Viešvėnų klebonu Pranu Gustaitiu. Jų palaidavimą išlydėjo paskutinėn keliuonėn Telsių vyskupiją.

Vyskupas Vincentas Borisevičius ir jo mokinys kunigas Pranas Gustaitis buvo sumirti 1946 m. pradžioje, kalinti Vilniuje KGB rūmų rūsyje buvusiam kelyje, kankinti, 1946 m. rugpjūčio 28 d. Karinio tribunolo nuteisti mirti ir po trijų mėnesių — lapkričio 18 d. sušaudyti. Jų kūnai buvo slapčia užkasti Tuskulėnų parke, Vilniuje bendrojo duobėje su kitais nužudytaisiais Lietuvos patriotais.

Vysk. Vincentas Borisevičius buvo nepaprastai kilni asmenybė, tikras Dievo tarnas ir ganytojas, didelis Lietuvos patriotas, pedagogas ir švietėjas, visada jautrus žmonių nelaimėms ir visada pasirodęs visiems padėti, neatsižvelgiant į žmonių tautybę, religiją, išitikinimus.

Vincentas Borisevičius gimė 1887 m. lapkričio 23 d. Šunskų parapijoje Vilkaviškio apskrityje. Visada buvo susipratus lietuvis, pasiryžęs dėl savo tėvynės aukotis. Dar būdamas moksleiviu, už lietuviškų knygų skaitymą ir platinimą buvo žandarų tardomas. Norėjo būti kunigu, savo gyvenimą pašvęstį Dievui ir artimui, todėl įstojo į Seinų kunigų seminariją. 1910 m. buvo išvėntintas kunigu. Savo teologines žinias gilinose katechizacijose. Veliau dėstė toje pačioje Seinų seminarijoje. Prasidėjus Pirmam pasauliniam karui, buvo karo kapelionu, pasitraukė į Petrapilį. Čia aktyviai dirbo lietuvių labui.

1917 m. kovo mėnesį Rusijoje iš išblaškytų Rusijos platiybe karo pabėgėlių lietuvių buvo sudaryta Lietuvių Tautos taryba, kuri 1917 metų gegužės 27 (pagal rusų seną kalendorių) sušaukė visos Rusijos lietuvių seimą Lietuvos ateitį aptarti, nes karas artėjo prie pabaigos. Šio seimo darbe dalyvavo ir kunigas Vincentas Borisevičius. Dides-

nioji seimo dalis pasisakė už nepriklausomos Lietuvos kūrimą ir tai buvo pirmas žingsnis į mūsų valstybės nepriklausomybę.

Grįžęs po karo į Lietuvą, Vincentas Borisevičius išitraukė į valstybės kūrimo darbą. Dirbo gimnazijoje kapelionu, buvo renkamas į Marijampolės miesto tarybą, net kurį laiką buvo jos pirmininku.

1927 metais paskiriamas Telsių kunigų seminarijos rektorium ir šias pareigas ėjo iki 1940 metų. 1940 m. vasario 3 d. išvėntintas į vyskupus, Telsių vyskupo Justino Staugaičio padėjėjas. Mirus vyskupui J. Staugaičiui, 1944 m. kovo 10 d. tapo jo įpėdiniu — Telsių vyskupu ordinaru. 1945 m. prieš Kaledas buvo suimtas, vertiamas bendradarbiauti su KGB, nesutikęs buvo grasinama mirtimi. Paleido, ragindami pagyvoti. 1946 m. sausio 3 d., būdamas dar laisvėje, saugumo komisariui vyskupas parašė: „Geras ganytojas atiduoda gyvybę už savo avis... Turėdamas omenyje tai, ką jau pasakiau, pareiškiu, kad įskundimai visiškai nesuderinami nei su manimi pačiu, nei su mano pareigomis, nei su mano sąžine, ir todėl aš kategoriškai atsisakau įskundinėti. Jeigu kuo nusikaltau, aš turiu išpirti savo kaltes pats, o ne kas nors kitas už mane. Taip pasiūlyti liepia mano religija...“

Vasario mėnesį apgaulingai išvežtas iš namų į pasitarimą su Lietuvos vadovybe, atsidūrė Vilniuje KGB rūmų kalėjimo vienuoliktose kameroje, sąmoningai pasirinkdamas kankinimą suauką ir mirtį. Kalėje su vyskupu vienoje kameroje pasakoją, kad jis buvo mardomas išmatų duobėje, jam ant galvos buvo veržiamas geležinis lankas, žiauriai mušamas. Tačiau po kankinimų leisgyvis atvestas į kamara, jis dar rasedavo paguodos žodžių ki-tiems...

Viešvėnų klebonas kunigas Pranas Gustaitis gimė 1910 m. Tauragės apskr. Vainute. 1936 m. baigė Telsių kunigų seminariją. Tapęs kunigu, dirbo įvairiose žemaičių parapijose, galiausiai buvo paskirtas

Vysk. Vincentas Borisevičius

klebonu į Viešvėnų parapiją, vos keli km nuo Telsių. Kartu su vyskupu Borisevičium buvo kaltinamas partizanų rėmimu, vokiečių kareivių slėpimu.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, pavyko išsiaiškinti, kad pokario metais pasmerktieji mirti buvo šaudomi KGB rūmų Vilniuje rūsyje, o jų kūnai nakčia slapčia išvežami užkasti į Tuskulėnų parką. Šie slapti kapai buvo šalia veliau pastatytų Vidaus reikalų ministerijos kultūros ir sporto rūmų. Pasakojama, kad statybos metu darbininkai iškasdavo žmonių kaulų ir statybos aikštelėje. Suradus kapavietę, atkastose duobėse rasti 766 nužudytųjų kūnai.

Prareikė ilgų metų kruopštaus mokslininkų darbo, kad tarp šių nužudytųjų būtų at-rasti ir atpažinti vyskupo Vincento Borisevičiaus bei kunigo Prano Gustaitio palaikai. Vyskupo kaukolėje buvo matyti kulkų skylės, o kunigo Gustaitio kaukolė buvo visai suknęžinta, manoma, kad budeliai mėgavosi savo kruvinu darbu ir iššovė daugiau kartų negu reikėjo.

Rugsėjo 26-os 10 val. rytu, dalyvaujant aukštiejiems Lietuvos dvasininkams, vyskupo ir kunigo palaikai buvo sudėti į karstus, papuošti liturginiais rūbais ir pašarvoti kameroje, kurioje vyskupas Vincentas Borisevičius kalėjo. Atiduoti paskutinę pagarbą kankiniams didvyriams atėjo Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus. Prie didvyrių karstų jie padėjo vainiką ir ordinus, kuriais kankiniai buvo apdovano-ti po mirties.

12 val. 30 min. Vilniaus ar-

Vysk. Vincento Borisevičiaus karstas. Nuotr. J. Ivaškevičiaus

kikatedroje-bazilikoje už nu-kankintuosius Mišias aukėjo Vilniaus arkivyskupas metropolitas Audrys Backis, vyskupas Jonas Boruta ir Telsių vyskupas Antanas Vaičius. Liturginiais rūbais pasipuošę, šv. Mišių aukoje dalyvavo ir Telsių kunigų seminarijos rektorius bei profesoriai. Meldėsi ir didelis būrys Telsių kunigų seminarijos klierikų. Pamokslą pasakė vyskupas Jonas Boruta. Kalbėdamas apie vyskupą Vincentą, priminė jo laiško KGB komisariui žodžius: „bet kokie pogromai ir neapykanta nesuderinami nei su mano charakteriu, nei juo labiau su katalikų vyskupo pareigomis. Esu padėjęs skirtingų ideologijų šalininkams — išgelbėjau žydų Blatų ketverių metų mergaitę, maitinavau rusų karius, parūpinavau maisto tarybiniams gyventojams, vokiečių atvežtiems į Lietuvą. Ir visa tai dariau savo namuose. Mes su amžinatilsių vyskupu J. Staugaičiu prašėme bei siuntėme kunigus tarpininkauti, kad nešaudytų komunistų, ir pavyko išvaduoti 5 žmones... Kartu su kitais Lietuvos vyskupais pasirašiau memorandumą vokiečių valdžiai, kad nešaudytų žydų...“.

Tikimės, — sakė vyskupas Jonas Boruta, — kad mūsų kankiniai, už kuriuos meldžiamės, tikrai yra danguje pas Dievą ir meldžia jį palaimos mūsų tėvynei“.

Po Mišių vyskupai, kunigai, klierikai ir didelė minia vilniečių Gedimino prospektu nuėjo į buv. KGB rūmus, kur Genocido muziejaus Vyskupų kameroje buvo pašarvoti vyskupo Vincento Borisevičiaus ir kunigo Prano Gustaitio palaikai. Buvę KGB rūmai — tai Tautos kančių namai. Čia buvo kankinami ir šaudomi geriausi Lietuvos žmonės, mylėję savo tėvynę. Dabar juose nukankintųjų pavardės iškalamos ant rūmų granitinės fasado sienos. Jau iškalti ir vyskupo V. Borisevičiaus ir kunigo P. Gustaitio vardai ir pavardės, jų gyvenimo metai. Rūmai tampa mūsų tautos genocido liudytoju ir paminklu.

Prie kankinių karstų kameroje aukštieji Bažnyčios hierarchai atlieka liturgines apeigas, po to Telsių seminarijos klierikai išneša karstus ir pastato juos lauke prie Genocido aukų paminklo, kurį pastatė politiniai kaliniai ir tremtiniai iš lauko akmenų, atvežtų beveik iš visų Lietuvos parapijų. Susikaupusi vilniečių minia atiduoda kankiniams paskuti-

DRAUGAS, 1999 m. lapkričio 24 d., trečiadienis

5

PASIBAIGĖ DR. VINCO KUDIRKOS MINĖJIMAI

Šiemet ruduo, kaip niekad, buvo gausus kultūriniais renginiais. Net 13 LB vietovės paminių Lietuvos himno autoriaus dr. Vinco Kudirkos 100-sias mirties metines. JAV LB Kultūros tarybos pastangomis, iš Lietuvos buvo iškvies-tos dvi programų atlikėjos: do-centė dr. Irena Slavinskaitė ir aktorė Virginija Kochanskaitė. Jos JAV praleido 6 savaites. Minėjimai — akademijos vyko Čikagoje, tęsėsi iki Atlanto pakraščio, iki Ramiojo vandenyno, o užsibaigė Kanadoje. Po sekmingų renginių jos lapkričio 15 d. iš Čikagos išvyko į Lietuvą.

Aktorės Virginijos Kochanskaitės iniciatyva, Lietuvos kultūros ministerijos ir Lietuvos Liaudies kultūros centro įsteigti Lietuvos teatro 100-ųjų metų atminimo jubiliejiniai medaliai po akademines dalies buvo įteikti JAV ir Kanadoje veikusiems ar tebeveikiantiems teatrų atstovams, režisieriams, aktoriams. Medalius įteikė aktorė Virginija Kochanskaitė taip: Čikagoje Birutei Briedienai — aktorei ir lietuvių scenos darbuotojų narei, Onai Šulaitienei — „Vaidilutės“ teatro vadovei ir režisieriui, Irenai Leonavičiūtei — aktorei ir režisieriui, Audrei Budrytei — „Žaltvykslės“

teatro režisieriui ir aktorei, Marijai Remienei — „Žaltvykslės“ teatro Čikagoje steigėjai, JAV LB Kultūros tarybos pirmininkei, Bostone Mir-gai Girniuvienai — megeja teatro darbuotojai, Putname seselei Paulai, St. Petersburgo Dalilai Mackalienei — aktorei ir režisieriui, Los Angeles Elnai Dovydaityienei — aktorei ir „Dranos“ sambūrio pirmininkei, Petriui Mazeliui — režisieriui, Algimantui Žemaitaičiui — aktoriui ir režisieriui, Amandui Ragauskui — aktoriui ir renginių režisieriui. Kanadoje, Hamiltone, Elenai Kudabienei — „Aukuro“ teatro režisieriui ir aktorei, Toronto „Aitvaro“ teatro režisieriui ir aktorei.

JAV LB Kultūros vardu dėkojame viešioms — prog-ramų atlikėjoms už paaukotą laiką ir patirtą nuovargį, taip pat dėkojame visiems, atsilankiusiems ir prisidėjusiems prie dr. Vinco Kudirkos akademijos pasiekimo ir jo pagerbi-mo. Dėkojame laikraščių redaktoriams, bei spaudos darbuotojams, rašiusiems prieš ir po minėjimų. Dėkojame radijo vadovams, paskyrusiems laiką savo laidos bei darba.

Marija Remienė
JAV LB Kultūros tarybos
pirmininkė

„AMERIKAI ESAME ŽYDŠAUDŽIŲ TAUTA“

Tokia dmesis iššaukiančia antrašte Varėnos rajono laik-raštis — „Merkio kraštas“ lie-pas 31 d. numerįje išspaus-dino žurnalisto Gedimino Jak-vonio straipsnį viso pasaulio lietuvių dominančiu klausimu.

Šis Lietuvos spaudos darbuotojas, turėjęs progą dar-buotis JAV Respublikonų ko-miteto spaudos skyriuje Va-singtone, lankėsi ir dabar plačiai pagarsėjusiame Holokausto muziejuje.

Taciu čia minimas žurna-listas buvo nustebintas ne vien tik lietuvių širdiai brangaus himno išniekinimu, bet ir daugeliu kitų dalykų, kuriuos savo akimis matė, besilankant Holokausto muzie-juje.

„Sunku būtų patikėti, kad čia, kur lankosi viso pasaulio politikai, kas nors nepastebėtų iš toli matomo užrašo ant muziejaus sienos. Didelėmis raidėmis kviečiama į parodą, kuri vadinasi 'Kauno getas'. Nusipirkus bilietą į pagrindinę ekspoziciją, gide visiems primygtinai siūle aplankyti parodą apie laikinosios Lietu-vos sostinės žydų getą“.

Toliau G. Jakvonis taip tei-gia, ir į šį tekstą reikia gerai įsiklaityti:

„Pasakyti, kad tai, ką pama-čiau parodoje, — apstulbino, būtų per švelnu. Nurimus tie-riausiai reikėtų pasakyti: li-tuviai vaizduojami tendencin-gai. Nuotraukos, kino kroni-kos kadrai rodo Kauno gatvė-se vokiečių kariuomenę su geleimis pasitinkančius lietu-vačius. Komentaras skelbia — pažiūrėkit, kaip džiaugiasi lietuviai, jie dabar gaile išžu-dyti visus žydus. Veliau vokie-čiai visai neminimi. Kartojasi 'lietuviai nukankino', 'lietu-

viai išžudė'. Jei vaizduojami geto sargybiniai, tai su Lietu-vos kariuomenės ar Lietuvos policijos uniformomis“.

„Reikia pripažinti, kad mu-ziejus įrengtas labai profesio-naliai, įtaigiai, veikia žmonių emocijas. Žmonės į jį plūste plūsta, o išėina iš jo, braukdamai ašaras“ — teigė minėtas žurnalistas.

G. Jakvonis pastebėjęs tendencingumą ir pagrindinėje ekspozicijoje, kurioje išstatyta (pagal užrašo skelbimą) — mažo Lietuvos miestelio — Eišiškių fotografo dvidešimties metų darbai. Juose matome vestuves, Krikštynos, laidotuves, o iš parodos išeinant, aiškinama, kad juos visus 1941 m. liepos mėnesį sušau-dė lietuviai.

„Gide aiškina, kad lietuviai žydams pagal nekenciamumą antra pasaulio tauta. Pirmą — ukrainiečiai, treči vokie-čiai“ — rašo G. Jakvonis, ku-ris po to dar pridėda:

„Vienas muziejaus ekspona-tų — žuvusių žydų pasai su jų gyvenimo ir mirties istorijo-mis. Nežinau, kiek tai buvo atsitiktinumas, tačiau iš ketu-rių mano paimtų pasiūlyti pasų trys jų svininkai buvo nužudyti Lietuvoje...“

Čia minimo straipsnio auto-rius, viešedamas Amerikoje, turėjo progą bendrauti su JAV senatoriais, Kongreso nariais. Pasisakius, kad esi lietuvis, jie klausdavo apie Lileikį, apie tai, kada Lietuva atsispraus Izraelio už karo metais pada-rytus nusikaltimus. Tas pasi-kartojimas veliau nusibodo ir su mūsų žurnalistu buvusi vertėja kartą karčiai pajuoka-vo.

— Gediminai, pradėdamas kalbėti, pirmiausia pasakyk, kad žydų nešaukė.

Vieną kartą aiškiai ir trumpai tokiems lietuvių tautos niekintojams reikėtų pasakyti — ką darė, palyginus, mažas lietuvių skaičius, už tai negaliama kaltinti visų lietuvių! O kad taip žydai, be abejo, elgia-si ryškiai parodo šis žurnalisto G. Jakvonio rašinys, kurį ne-vertėtų praleisti negirdomis.

Edvardas Šulaitis

Iš Vyskupų kameros KGB rūmuose išnešami kankinių karstai. Eisena — Gedimino prospektu.

Vysk. V. Borisevičiaus palaikų sutikimas Kaune, IX forte, 8 m. rugsejo 26 d. Nuotr. Jono Ivaškevičiaus

LIETUVININKAS SUGRIŽO NAMO

Šių metų rugsėjo 9 dieną Fusbargo (Vokietija) mieste mirusio Valterio Kristupo Banaicio urna su velionio palaikais sugrįžo tėvišken. Spalio 22 dieną šio garsaus lietuvininko palaikais priklaudė šalia Rambyno kalno esančios mažos Bitėnų kapinaitės, kuriose ilsisi ir kiti šio krašto didžiavirai Vydūnas, M. Jankus ir kiti.

Gimęs 1915 metų rugsėjo 26 dieną Karaliaučiuje lietuvių puoselėtojų Banaicio šeimoje, Valteris iš mažens buvo apsuptas patriotinių idėjų. Jas aktyviai žadino ir dedes — Mikas (Tilzės akto signataras) bei muziejininkas Jurgis Banaiciai. 1932-1935 metais Valteris mokėsi Tilzės vargonininkų mokykloje pas prof. K. Schnuerį, tačiau už lietuvišką veiklą buvo iš jos pašalintas ir kurį laiką vargoninkavo lietuvių evangelikų parapijoje. Tačiau, kaip prie kapo kalbėjo Vydūno draugijos pirmininkas V. Bagdonavičius, iš Karaliaučiaus V. K. Banaitis išvyko, ir tai ne dėl didelės veiklos, bet nusistatymo. Pradžioje mokėsi Kauno Aušros gimnazijoje, studijavo teisę Vytauto Didžiojo universitete, o 1939-1941 mokėsi konservatorijoje pas žymius muzikus J. Bendorį, B. Dvarioną, V. Jakuboną. 1937 metais gavo Lietuvos piliečio pasą, kuriuo visą gyvenimą laisvai dirbavo.

1939-1940 metais V. K. Banaitis dirbo su savo paties sukurto Vilniaus miesto orkestro, vėliau peragusių ir Filharmonijos orkestro, o 1941-1943 Kaune Radiofono muzikinės redakcijos lietuviškos programos vedėju. Už žydų remimą buvo suimtas ir privertiniam darbams išvežtas į Vokietiją. Grįžęs į Vilnių 1947 m., įsidarbino akompaniatoriumi Vilniaus operoje, prisidėjo prie sovietų uždarytos Filharmonijos atkūrimo. Antrą kartą Raudonajai armijai okupuojant Vilnių, V. K. Banaitis pasitraukė į Vokietiją, kur ilgą, prasmingą gyvenimą ir nugyveno. Nuolat dirbo muzikinį darbą. Pradžioje karo pabėgėlių stovykloje Hafkrugėje vadovavo ansambliui „Tėviškes garsai“, vėliau 1948-1949 Spakenbergo lietuvių stovykloje chorui. 1950-1951 Stuttgarto konservatorijoje pas prof. Albrechtą studijavo kompoziciją. Būdamas plačių interesų žmogus, V. K. Banaitis, kaip įgaudamas, tarp svetimtaucių propagavęs lietuvišką muziką, aprūpinęs lietuviškomis plokštelėmis Hamburgo ir Stuttgarto radiofonus, vadovavo Baltijos tautų muzikinės šventės, bendradarbiaudamas Italijos muzikos enciklopedijoje Ricordi, dirbo lietuviškoje Vasario

16-osios gimnazijoje. Neliko nuosalyje ir muzikos kūryba. V. K. Banaitis parašė kantatą „Lietuva, Lietuva tu kaip saule gyva“, harmonizavo lietuvių liaudies dainas chorui ir solistams su fortepijonu bei simfoninio orkestro pritarimu. Vienas ryškiausių V. K. Banaicio kūrybinių darbų — tai 1951 Liudvigsburge išleistas jo surinktos ir harmonizuotos lietuvių evangelikų liaudies giesmės, kurios lyg šiolei plačiai giedamos Lietuvos ir išeivijos evangelikų liuteronų bažnyčiose. Giedotos jos buvo ir prie kapo. Susirinkusiems pritariant, jas darniai vedė T. Blazienis ir T. Kalvanienės vadovaujami chorai iš Vilniaus ir Tauragės.

Šalia kūrybinio muzikinio darbo, V. K. Banaitis buvo veiklus kultūrininkas, visuomenininkas ir propagandistas. Būdamas pripažintu sovietologu, jis drąsiai savo mintis šaltojo karo metais skleidė Laisvosios Europos bei „Amerikos balso“ radijo bangomis. 1952-1966 metais ėjo laisvosios Europos radijo lietuviškų laidų redaktoriaus pareigas. Kas ypač įdomu — vokiečių kalba išleista jo parašyta knyga *Sovietinės Lietuvos industrializacija*.

Per ilgą, sudėtingą gyvenimą V. K. Banaitis sukaupe didžiulį archyvą, kuriame, be jokios abejonės, daug Lietuvos istorijai ir kultūrai svarbių dalykų. Dalis šio archyvo jau pasiekė Lietuvą.

Į šalnos pakastų lapų nuklotas Bitėnų kapinaitės amžinybės palydėti V. K. Banaiti susirinko per šimtas žemičių ir bendražygių iš Vilniaus, Tauragės, Klaipėdos, vietiniai bitiniškiai, kunigai, vyskupai J. Kalvanas. Kaip sakė V. K. Banaicio palaikais atlydėjusi velionio sesuo E. Koch: „Valteris šią amžino poilsio vietą pats išsirinko dar 1996 metais, kai lankėmės čia ir dejomė gėles ant Vydūno kapo. Labai norėjo būti palaidotas Tilžėje, bet tai dabar neįmanoma...“.

Tad ištis daugiau nei prasingi buvo prie kapo „išsakyti Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininko V. Silo žodžiai: „Atleisk, Valteri, kad nesugebėjome padaryti to, ką tikriausiai būtum įstengęs padaryti tu. (...) Už Nemuno irgi Lietuva. Gal kada nors tai išgirsi ir iš Lietuvos Seimo narių, jo vadovų, o dabar — atleisk“.

V. K. Banaicio vardas ir jo darbai mažai žinomi Lietuvos žmonėms, muzikams. Mūsų pareiga prikelti šio didžio mazlietuvio darbus ir deramai juos įvertinti.

Algis Zaboras

Perlaidojant kompozitoriaus V. Banaicio palaikais tėvyneje. Iš kairės: P. Cizikas, kun. J. Okas, prof. V. Šilas, prof. A. Matulevičius, vysk. J. Kalvanas, sesuo E. Koch, kun. E. Laiconas, prof. K. Kalinauskaitė-Fledzinskiene ir kiti dalyviai. Nuotr. Albino Stubros

PREZ. ANTANAS SMETONA (IV)

JUOZAS ŽYGAS

Kad taip iš tikrųjų gali būti, parodė birželio 13 d. įvykiai, kai Seime kairiųjų koalicija jau veikė, tačiau naujoji vyriausybė dar nebuvo sudaryta. Nors komunistų partija nebuvo legalizuota, tačiau, padėčiai pakitus, pradėjo viešai veikti. Komunistų partija sukursta minia birželio 13 d. sekmadienio vidudienį, susirinko prie Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo, reikalaujama greičiau paleisti politinius kalinčius. Po trumpo triukšmingo mitingo demonstrantai, nešini raudonomis vėliavomis ir giedodami internacionalą, Gedimino gatvę pasuko Laisvės alėjos link, kur šalinatvose buvo šiaip jau daug praeivių ir susirinkusių smalsuolių. Demonstrantai buvo įžūlus: plūdavo praeiviai, nenusiimančius kepurų prieš raudoną vėliavą. Prie Tulpės knygyno, ties Gedimino ir Laisvės alėjos kampų, numušė kepurę senui atsargos generolui Jonui Bulotai, žymiam varpininkui.

Kovodama su klerikalizmu, kairiųjų vyriausybė nepripažino krikščionių demokratų sudarytos Lietuvos bažnytinės provincijos ir naujų vyskupų, ruošė kunigams algų nebe mokėti. Krikščionys demokratų kairiųjų kovą su klerikalizmu savo opozicinę propagandą skelbė, kaip kovą su religija, ir tas religingoj liaudy smarkiai mažino jo pasitikėjimą kairiųjų vyriausybę.

Kairiųjų koalicinė vyriausybė, kad išsilaikytų valdžioje ieškojo paramos mažumose, darydama joms tautai pražėstingą nuolaidų. Svetimto ministras prof. V. Čepinskis lenkams leido atidaryti 60 naujų mokyklų. Dėl tokio jo žygio tautiškosios partijos įteikė vyriausybei interpeliaciją. 1926 m. liepos 14 d. paskelbtu amnestijos įstatymu komunistai iš kalėjimų buvo paleisti, betgi pati komunistų partija nebuvo legalizuota, net neleistai jai legaliai veikti. Darbininkų partijos ir kitokių vardais. Vis dėlto komunistai pradėjo smarkiai veikti darbi-

ninkų profesinėse sąjungose, organizuodami streikus, mitingus, demonstracijas ir keldami kitokių reikalavimus. Iš profesinių sąjungų komunistai stūmė lauk jų kūrėjus socialdemokratų. Nors socialdemokratų stengėsi atsiriboti nuo komunistų, tačiau tai buvo ne taip jau lengva, nes ir vieni, ir antri rėmėsi darbininkų klase, vadinamą proletariatu, o komunistai visur ir visada yra daug agresyvesni, negu galėtų būti pagal savo turimas jėgas.

A. Smetona nuo visos tos partinės makalynės laikėsi atokiai ir, jam tapus Seimo nariu, sumažėjo ir jo opozicinis veiklumas. Iš Seimo tribūnos jis nepasakė beveik nė vienos opozicinės kalbos. Ne višais kairiųjų koalicinės vyriausybės darbais jis buvo patenkintas, tačiau nepakeliui jam buvo ir su krikščionių demokratų opozicija, kuriai, sau tikslu siekiant, visos priemonės buvo geros. Tuomet A. Smetona savo viešomis kalbomis universitete, Valstybės teatre ir kitur daugiau reikėsi kaip kultūrininkas, negu politikas.

Rudenio opozicinės nuotai kos karštėjo, darėsi karingesnės, iš Seimo ir spaudos pereinėjo į visuomenę ir gatvę. Karščiausi ir karingiausi opozicionieriai buvo tautiškausi nusiteikusi studentija, kuriai vadovavo ateitininkai, kaip gausiausia ir stipriausia tuomet studentų organizacija. Vyko mitingai. Pats didžiausias įvykis lapkričio 21 d. Liaudies namų salėje. Po jo prasidėjo demonstracijos.

Keli tūkstančiai studentų, vyresniųjų klasių mokinių ir šiaip piliečių, dainuodami liaudies dainas, ramiai žygiavo Lukšio gatve. Jų tikslas buvo Karo muziejus sodely pagerbti Nežinomojo Kareivio kapą. Lukšio gatvėje užpuolus policijai, jie pradėjo giedoti tautos himną, bet į tai policija nekreipė dėmesio ir įvyko smarkus policijos susirengimas su studentais. Demonstrantų malšinimui vadovavo pats Kauno miesto policijos vadas Feiferis, caro laikais buvęs pristovas. Buvo išsauktas ir raitosios policijos rezervas. Keliems šimtams studentų pasisekė prasiveržti pro policiją ir susirinkti Karo muziejaus sodely. Juos persekiodami, keli raiti policininkai įėjo ir į Karo muziejaus sodelį, tačiau generolas Vladas Nagevičius juos tuoj iš ten išvydo.

Kauno visuomenė policijos veiksmais buvo didžiai pasipiktinus ir įvairiai juos komentavo. Seimo narys Rapolas Skipitis, sugrįžęs iš provincijos, kur buvo išvykęs su pranešimu apie Seimo darbus, ir išgirdęs apie tuos įvykius, rytdieną nuvyko pas prezidentą ir smulkiai jam išpasakėjo, ką buvo girdėjęs apie policijos veiksmus su studentais. „Esu jau girdėjęs apie šį dalyką ir iš kitų, — kalbėjęs jam prezidentas. — Sutinku, kad padaryta ir negražiai, ir neprotingai. Matau, kad Požėla nesugeba tinkamu būdu tvarkos krašte palaikyti“. Iš to seka, pone prezidente, kad socialdemokratų ministrai sąmoningai, ar dėl nesugebėjimo, veda valstybės bei tautos reikalus labai pavojingu keliu. Ar negeriau būtų nuo socialdemokratų atsisakyti, o sudaryti koaliciją su krikščioniškuoju bloku?“

„Manau, kad taip būtų geriau, ir taip bus padaryta. Reikia tik kelis mėnesius palaukti. Reikia, kad Seimas priimtų biudžetą. Krikdemai, būdami valdžioje, per daug išsiplėtė. Norime įstatyti, jiems priklausomas vėžes. Valstybės biudžetą reikia apkarpyti pozicijas katalikiškoms mokykloms ir klebonijoms. Manau, kad neveliau kovo mėnesio jau galėsime su socialdemokratais skirtis ir sueiti į koaliciją su praktiškiausiu krikščioniškuoju bloku“.

„Bet ar išlaikysite ligi kovo mėnesio?“ — „Taigi. Ir man tas rūpi“.

Kaip matome, viską gadino partinė kova, kuri buvo svarbesnė už valstybinius reikalus.

Būdamas didelis optimistas, ministras pirmininkas M. Slezevičius nujaudė ar kaip reikiant neįvertino, drumstų visuomenės nuotaikų, pranašaujančių artėjančią audrą. „Lietuvai“ ir „Lietuvos žinioms“ lapkričio 21 d. įvykius vaizduojant kaip fašistinį judėjimą, kun. M. Krupavičius 1926 m. lapkričio 26 d. Seimo posėdyje, be kitko, taip kalbėjo: „Fašizmas pats savyje yra sveikas tautinis judėjimas. Reakcija prieš socializmą režimą ar kerensciną (turbūt mini Kerenskį), kurie veda valstybes prie pražūties. Šiandien fašizmas yra legalios organizacijos visose valstyse. Jeigu jūs pravardžiuojate tautinį susipratimą, patriotizmą, tautinius idealus fašizmu — ta prasme ir aš fašistas“.

Plačiai buvo kalbama ir apie greit įvykiantį perversmą. Tik nežinojo, kas vyriausybę vers? Vieni spėjo, kad komunistai, kiti, kad fašistai, kurių iš tikrųjų dar nebuvo.

Pradėjus Seime kalbėti apie kariuomenės sumazinimą, o Plekaičiui net pasiūlius Šančių kareivines perleisti bedarbiams, kurie plūdo į Kauną ir čia gaudavo valdžios pašalpas, vienas karininkas Seimo nariui Rapolui Skipitiui tiesiog pasakė: „Ne, ponai seimininkai, ne jūs kariuomenę sumazinsite, bet kariuomenė jus sumazins“. Buvo ir konkretų duomenį, kad taip iš tikrųjų gali būti. Saugumui buvo žinoma, kad spalio 16 d. „Ryto“ redakcijoje įvyko perversmo reikalų pasitarimas, kuriame dalyvavo kun. M. Krupavičius, ats. plk. V. Grigaliūnas-Glovackis, 2-ro pėstininkų pulko vadas plk. Petrusis ir daugelis

NEDARKYKIME SVETIMŲ PAVARDŽIŲ

Jau kelinti metai, kai mane nepaprastai erzina Lietuvos spaudos grubumas „sulietuvintai“ rašant užsienio pavardes ir vardus. Nekalbinkui visiškai nesuprantama ir neįtikinama yra kalbininkų pozicija, kuri reikalauja, kad užsienio pavardės būtų sudarkytos, dažnai visiškai neatpažįstamai. Šią temą Lietuvoje rašydama, P. R. Liubertaitė „Dienovidis“, Nr. 26) jaudinasi, kad „eidami į Europą“ ir keisdami užsienio pavardžių rašymą iš „seniai nusistovėjusių lietuviškų variantų“ į tautiškai originalios kalbos vardus, atiduodame savo garbę, tautiškumą ir kone nepriklausomybę. Ji cituoja J. Aluną: „Nes kas pats savęs negerbia, to ir kiti negerbs“.

Nematau, kaip mūsų savi garbai gali padėti kelių kalbininkų senokai sugalvota nuostata iškraipyti kitų pavardes? Kur slepiasi tas lietuviškumas, kada niekiname kita-tauto varda? Geriau būtų kalbėti apie tai, jog lietuviams apskritai laikas pagalvoti apie pagarbą kitiems, kad jie susilauktų pagarbos iš kitų.

Sakykime, kad Anglijos užsienio reikalų ministras gauna laišką lietuviškai ir į jį kreipiasi „Gerb. pone ministre Rabinau Kuke“. Robin Cook, pasisūrėjęs į tą sudarytą pavardę, pagalvos, kad gal laiškas primityvių tautelių Sibire, kur civilizacija dar nepasiekė.

Jei yra labai daug tokių kalbininkų ir „patriotų“, pagrindinės pagarbos kitiems, tai tikrai gal lietuviams per anksti eiti į kultūringą Vakarų Europos sudėtį? Gal maskvitiškas — slaviškas „honoras“ tas rytietiškas dėl niekų „principingumas“, yra taip giliai

kitų. Ruošiamas perversmas jau buvo vieša paslaptis.

Perversmo kariniai veiksmai buvo pradėti gruodžio 17 d., 2 val. naktį, ir baigti tos pat dienos 5 valandą ryto. Pirmausia buvo iš daboklės paleistas gen. štabo mjr. P. Plechavičius, o iš Kauno sunkiųjų darbų kalėjimo ats. plk. V. Grigaliūnas-Glovackis. Pirmaus buvo paskirtas vyriausiojo perversmo vadu su diktatoriaus teisėmis, o antrasis — Kauno miesto ir apskrities karo komendantu. Tuoj pat buvo užimtas kariuomenės štabas, kuris tapo laikinosios karo vyriausybės būstine. Karininkams ir studentams ateitininkams bei neolituanams užėmus Kauno centrinę telefonotelegrafo stotį, buvo sutrukdytas bet kuris greitas susisiekimas. Galimi policijos veiksmai buvo paralyzuoti 2-ro pėstininkų pulko patrulių. Ant didžiųjų kelių, vedančių į Kauną, buvo išstatyti tankai ir šarvučiai.

Vyriausybė buvo užklupta bemieganti. Sovietų Rusijos pasiuntinybė iš savo agentų žinojo apie ruošiamą perversmą, ir jos pasiuntinys Aleksandrovskis gruodžio 16 d., apie 23 val., paskambino M. Slezevičiui, pranešdamas, kad, jo turimais duomenimis, kariuomenė šią naktį ruošiasi perversmą. M. Slezevičius, apie tai telefonu pasikalbėjęs su pora ministrų, nuėjo gulti. Visi ministrai savo butuose buvo suimti ir izoliuoti kariuomenės štabe. Prezidentas K. Grinius buvo internuotas pačioje prezidentūroje.

Seimas perversmo buvo užkluptas, beposėdžiausias ir bevalstas 1927 m. biudžetą. Aviacijos kapitonas A. Mačiūka su keliais dešimt karininkų atvyko į Seimą ir įsakė jam išsiskirstyti.

išsiskinęs tarybiname žmoguje, jog šiandieną nebe-matome, kad ~~tesdam~~ nelaimingai siūlyta ir pradėta įproti, sekame rusų ir kitus, kurie tikriausiai norėtų tiksliau rašyti kitų pavardes, bet dėl savojo raišymo negali padaryti. Sovietmetėje, atrodo, buvo Kremlui paranku, kad viskas būtų daroma krašto surusavimo tikslams. Suplakimas kelių kalbininkų „ukazo“ su tautiškumu ir dar privertimas visą kraštą dėl to kentėti, pasidaryti barbariškai neįautriems kitų tautybių atžilvių yra didelis nesu-sipratimas.

Gerai, kad kas nors imasi šitą problemą taisyti. To labai reikia dėl bent kelių prie-žastų:

1. Lietuviai rašo lotynų šriftu, dėl to gali tiksliai parašyti daugelio kraštų tikrinius daiktavardžius. Rusai, arabai, japonai ar kiti tos privilegijos neturi. Prisimenu Europos krepšinio turnyrą Grenoblyje, kai mačiau, kaip mūsų vyrai su Saboniu išbėgo į aikštę, pažymėti kaip „Jalgirio“ komandos žaidėjai. Prancūzai buvo nekalti, nes „nusi-rašė“ iš rusų kalbos. Jei būtų žinoję, jog originaliai lietuviai taip nesivadina, niekada nebūtų sudarę mūsų vardo, nepaisant, kad „J“ prancūziškai išsitaria kaip „Z“. Jei mes prie vakarietiškos pagarbos kitam nesame dar priuagę, tai gal ne laikas „skubėti į Europą“.

2. Kalbininkai šiole ir nu-statė šitokį nelogišką užsienio vardu rašymą, tai dabar tegul jie atranda būdus atitaisyti.

P. R. Liubertaitės minėtą J. Aluną negalime atpažinti pasaulinės bibliotekose, internete, laikraščių archyvuose, nes nežinome, ar jis taip rašomas, ar kitaip. Žodžių, grįžome kelis šimtus metų atgal, kad pavardės buvo vis-saip rašomos. Lietuviška ži-niasklaida pasidaro istoriškai beveik bevertė, jei mes vartojame tik sulietuvinas pavardes. Ką dar mūsų mokslininkai, finansininkai, diplomatai, prekybininkai, pramonininkai, ūkininkai, kai reikia šiandien ieškoti būtinų žinių iš visų kraštų, kur auto-riai parašyti originalia kalba?

4. Jau esame visai prie IT (Informacinės technologijos) antplūdžio vartų. Už poros metų net gimnazistai Lietu-voje negalės apsieiti be inter-neto. Užsieniečių sulietuvin-tos pavardės nepaprastai su-lėtins jiems, įvairių profesijų žmonėms lavinimosi galimy-bes. Tada gal reikės vartoti tik užsieniečių vadovėlius, tik užsieniečių informaciją, griebtis kitų kalbų šaltinių, palikdami mums mielą ir pri-gimtą kalbą nuosaliai todėl, kad saujelė kalbininkų mus bus privedę prie šitos, bereika-lingai sunkios, padėties.

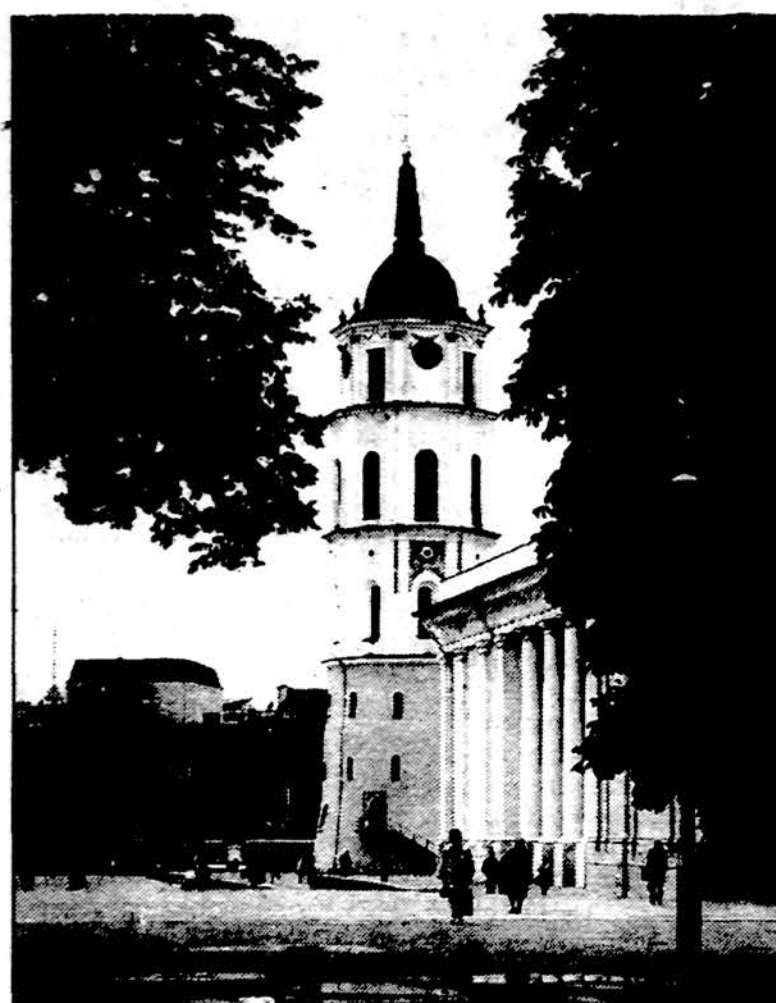
5. Eiti į Europą gali savimi pasitikintys žmonės be men-kavertiškumo kompleksu, ku-ris vertia išgalvotą įprotį pa-daryti tautos garbės ir iš-skirtinumo papuošalą.

Galvodami apie sugadintas užsieniečių pavardes, turė-kime vilties, kad atsiras logiško galvavimo kompeten-tinių kalbininkų, kurie padės atrasti atsakymą į šią pro-blėmą. Dėl mūsų garbingos ir senos kalbos linksniavimo ypatybių pripažinkime, kad tai bus nelengva. Tačiau mūsų kraštas jiems bus dėkingas, nes, ar Lietuva eis greit į Eu-ropą, ar pasiliks Rytuose su Maskvos galvojimu ir ipro-čiais, neturėtume likti šioje srityje savo kalbininkų ma-lonėje.

Jonas Pabedinskas

Illinois gubernatoriaus George Ryan iniciatyva lapkričio 19 d. James R. Thompson centre, Čikagos vidurmei-tyje, pagerbta etninio muziejaus veikla, įteikiant specialius ženklus. Nuotraukoje iš kairės: Stanley Balzekas, Jyr. gubernatoriaus žmona Lura Lynn Ryan, Sigit Balzekienė ir Frances Simanonis, Balzeko muziejaus pagalbinių moterų vieneto — gildijos — pirmininke.

Vilniaus katedros varpinė.

Nuotr. Viktoro Kučo

SEKMADIENIS VILNIUJE

Pamaldose Vilniaus katedra per sumą perpildyta daugiausia vyresnio amžiaus tikinčiųjų, tarpuose matyti mamos su prieš paauglystės metų vaikais. Po pamaldų nepaprastai stumtelėjusi pro duris, žmonės skuba kuo greičiau išeiti iš šventovės.

Prie katedros, kaip visada, prekiaujama maldaknygėmis, rožančiais ir kitais religiniais bei nereliginiais simboliniais dalykais. Nestinga ir išmaldos prašančių. Vieną gan šviesią moterišką atpažinau iš pereinamojo amžiaus Vilniuje, kai ji stovėjo prie Aušros Vartų koplyčios. Man įdomu sužinoti, kodėl žmonės šaltą, vėjuiotą dieną stovi arba sėdi ant cementinių laiptų, atseit, praradę savigarbą, ir prašo išmaldos. Maniau, kad visai nelengvas dalykas žmogui nusizeminti iki to laipsnio, bet, atrodo, kad gyvenimas privertia, jeigu nebėra kitos išeities. Pasikalbėjome. Ji buvusi buhalterė, darbo negauna. Negaliu pragyventi iš 270 litų pensijos, nėra kitos išeities, sako ji. Geriau Vilniuje, nes manęs nepažįsta, aš atvažiuoju iš Kauno, bet ne kiekvieną dieną.

Kitas berniukas, 10 metų, su puodu tarp sulenktų kelių sėdi ant cemento ir girdi mai kalbą rožinė. „Kodėl čia sėdi?“, „Valgyti reikia“. „Kur tėvelis?“, „Mirus“. „O mama?“, „Mama negauna darbo“. „Eini į mokyklą?“, „Eini“.

Kitas moterišką poterių kalbą, akys nuleistos, ji tik mato praeinančių kojas. Veidas paraudonėjęs nuo vėjo ir gyvenimo.

mo gatvėje. Ir dar kelios kitos moteriškos, arba suklupusios ant kelių, arba sėdi ant šaltų laiptų.

Vienas vyrukas, apie 30-33 metų, be vienos kojos vežimelyje su plakatų, kur užrašyta — negaliu pragyventi iš 151 lito į mėnesį. „Kodėl neturi protezo?“, „Neduoda, reikia mokėti“. „Ar rūkai?“, „Ne“. „Ar geri?“, „Ne. Kartais išgeriu alaus“. Neatrodė jis, kad būtų išgeriantis, tik liūdnas veidas, irgi nublaškęs vėjo. „Kaip praradai koją?“, „Kolchoze, net nenoriu prisiminti, buvo mano kalta“. „Ar pavalgę?“, „Ne. Pavalgysiu, grįžęs namo“. Skamiai suvalgę McDonald mėsainį ir išgėrę šiltos kavos. „Eik, prašyk protezo, jei pirmą kartą neduos, prašyk ir prašyk“, — sakiau. „Jaunas esi ir dar darbingas gali būti“.

Prie „Neringos“ restorano sustabdo jauna, švariai apsirengusi mama, einanti su 8 metų dukrele. „Ar nepagailetumėt keleto centų? Eini į darbą biržą, retkarčiais atsiranda darbas, o valgyti reikia, pavalgyti pinigų nėra“.

Ne vienas, apsilankęs Vilniuje, yra matęs elgetaujančių, bet, man rodos, išmaldos prašančių daugėja. Temperatūra 40°F, šaltas šiaurės vėjas, neprašytų ir nesėdėtų, jei nereikėtų skatiko duonos kšeniui. Kiti sako, kad profesionalai elgetautojai, o neduoda diplomų ir licenzijų tiems vargšams.

Kaip reikia socialinių paslaugų!

Pranė Šlutienė

PASIRUOŠKIM NAUJŲJŲ METŲ „Y2K“ YPATUMAMS, GAL NETIKĖTUMAMS

Visi esame daug girdeję apie vadinamą Y2K problemą, ar galimybę, kad kompiuteriais tvarkomas mūsų gyvenimas sausio 1-ą dieną gali sutrikti. Noriu patarti, kaip asmeniškai pasiruošti šiai galimybei.

Kasdieniniame gyvenime esame pripratę prie įvairių trumpinimų, pavyzdžiui, rašydami adresą Amerikoje su trumpinimu žodį „Street“: „St.“, o Lietuvoje, gatvę „g.“. Prieš kelis dešimtmečius kompiuterių programuotojai dėl įvairių priežasčių, sąmoningai trumpindavo datų metus, naudodami tik du paskutinius skaitmenis. Kur reikėdavo, kompiuteriai automatiškai prijungdavo „19“ prie tų dviejų paskutinių skaitmenų. Pagal šias taisykles, ateinančiais metais iškilis problema, nes prie „00“ ir „19“, išeis ne 2000, bet 1900. Visam pasauliui ši galimybė, ar tiesiog problema, dabar vadinasi „Year 2000“ arba „Y2K“ rūpesčiu.

Paskutinių kelerių metų bėgyje JAV valdžiai ir įmonėms Y2K pavojus rūpėjo, daug ir smarkiai dirbta, perprogramuojant kompiuterius, kad jie teisingai interpretuotų datas naujais metais. Pramonės ir valdžios pareigūnai teigia, kad Amerikoje Y2K problema yra daugiau ar mažiau „nugalėta“ — išspręsta. Lapkričio pradžioje Amerikos didžioji spauda skelbė, kad Y2K uždavinys kraštui kainavo apie vieną šimtą milijardų dolerių. Neturėtų būti didelių katastrofų ir kitų netikėtumų. Tai tačiau nereiškia, kad sausio 1 dieną nebus mažesnio pobūdžio nemalonių siurprizų, kurie gali Naujųjų metų šventę sutrukditi. Pasiremdamas Raudonojo Kryžiaus ir įvairių JAV valdžios įstaigų žiniomis, perduodu šiuos patarimus.

Pasipiginavimo sukičavi- mai (Scams). Nepasitikėkit žmonėmis, kurie skambina telefonu ir bando jums parduoti „Y2K draudimą“, arba įtikinėja, kad jie yra jūsų banko ar kredito kortelių firmos atstovai. Dažnai jie prašo „Social Security“, banko sąskaitos, arba kredito kortelės numerių. Jokių būdų neduokit jiems tų žinių!

P pinigai. Vien nepasiti-

kėjimo ar baimės vedini, neimkite savo pinigų iš banko. Banke pinigai yra valdžios apdrausti. Bankininkai pataria pataupyti gruodžio mėnesio ataskaitą (statement) ir atidžiai palyginti ją su atsiųsta 2000 metų sausio mėnesio ataskaita. Jeigu vis tik manysit, kad reikia turėti šiek tiek atsarginių pinigų namuose, išimkite tik tiek, kiek gali prisireikti kelioms dienoms.

Telefonas. Galimas daiktas, kad, sausio 1 dieną pakelus ragelį, tuoj pat negalėsite rinkti numerio, nes visos telefonų pagrindinės linijos bus užimtos. Kantriai palaukit ir skambinkite vėliau. Telefono firmos įspėja, kad tą dieną bus pasiektas naujas skambinimo telefonu rekordas, nes daug žmonių skambins sveikinti vieni kitus naujo šimtmečio ir tūkstantmečio proga. Prisiminkit, kad Motinos dieną dažnai negalima prisiskambinti šeimai, nes užimtos linijos.

Policija ir gaisrininkai prašo, kad asmenys pagalbos prašytų per 911 tik būtino atveju reikalu. Jokių būdų ne skambinkit patikrinti, ar veikia sistema. Tokie skambiniai truko tiems, kuriems iš tikrųjų skubiai reikia pagalbos.

Vaistai. Vaistinėms pataria, kad neprisikrauti vaistų atsargos, bet, kai jų liks tik 5-7 dienoms, nusipirkt ir prastą kiekį.

Maistas ir kiti reikmenys. Nusipirkt tiek, kiek gali reikėti kelioms dienoms. Ne kaupti atsargų. Raudonas Kryžius pataria kiekvienam asmeniui atsargai prisipilti po vieną galioną (4 litrus) dienai vandens, jeigu iškiltų vandens trūkumas.

Pasirūpinkit kitų reikmenų, kurių gali reikėti vyresnio amžiaus žmonėms, vaikams, kūdikiams, ligoniams ir gyvuliukams.

Automobiliai. Automobi-

lyje turėti daugiau kaip pusę bako benzino. Ypač nebandyti laikyti benzino skardines namuose, nes benzinas garuoja, jo dujos yra nuodingos, benzin- nas lengvai užsidega.

Kur gauti daugiau informacijos. Vietiniame Raudo-

nojo Kryžiaus skyriuje, www.redcross.org. Federal Trade Commission, 1-888-USA-4-Y2K. www.consumer.gov/y2k.

Tomas Dundzila

Pastaba. Tomas Dundzila jau daugiau kaip dveji metai dirba šioje srityje, tad savo patirtimi nori pasidalinti su „Draugo“ skaitytojais.

KOMPENSACIJA UŽ POTVYNIŲ PADARYTĄ ŽALĄ

Tik spalio mėnesį pradėtos išmokėti pavasarinio potvynio padarytų nuostolių kompensacijos 98 Šilutės rajono šeimoms, kurių sodyboms ir ūkiams vanduo padarė 85,2 tūkst. litų žalą.

Kaip rašo „Lietuvos rytas“, šių pinigų iš Vyriausybės rezervų fondo Šilutės savivaldybė laukė nuo gegužės. Savivaldybės prašytą 466.000 litų išplautiems vietos keliams suremontuoti vyriausybė nedavė.

Iš viso Šilutės rajone potvyniai kasmet užlieja 89 namų kiemus, o 121 sodyba atsiduria salelėse arba pusiasaliuose. Apsemiamoje zonoje iš viso, be Rusnės salos, atsiduria apie 800 žmonių.

Seimo narys Virgilijus Martišauskas su keliais rajone žinomais žmonėmis įkūrė Rusnės kelio fondą ir ėmė populiarinti estakados per užliejamą Rusnės-Šilutės kelio ruožą statybos idėją. Nors idėja ir jai įgyvendinti pinigai įtraukti į Klaipėdos apskritys pasirušimo potvyniams ilgalaikę programą iki 2006 metų, kuri iš viso kainuotų 24,3 mln. litų, ši programa dar nepatvirtinta. Suabejota ir pačios estakados statybos poreikiu.

R. Jakutytė

* Lietuvos ir Lenkijos energetikai iki gruodžio pradžios parengs bendrą išva-

das, kaip įgyvendinti abiejų valstybių elektros sistemų sujungimo projektą. Dėl to penktadienį Vilniuje susitarė Lenkijos bendrovės „Polskie Sieci Elektroenergetyczne“, Lietuvos energijos, Lenkijos Ekonomikos ir Lietuvos ūkio ministerijų atstovų darbo grupė. Grupė buvo sudaryta spalį, Lenkijos ekonomikos ir Lietuvos ūkio ministras pasirašius atitinkamą susitarimą. (Ela)

DRAUGAS, 1999 m. lapkričio 24 d., trečiadienis

7

A. † A.

VINCENT KEMEŽYS

Gyveno Čikagoje, Marquette Parko apylinkėje, anksčiau Deland, FL.

Mirė 1999 m. lapkričio 12 d., sulaukęs 65 metų. Gimė Lietuvoje.

Nuliūdę liko: žmona Virginija, žmonos duktė Eglė; sūnus Anthony, jo motina Caroline ir jos duktė, sesuo Roma su šeima Kanadoje; taip pat daug giminiių. Laidotuvės privacios.

Nuliūdusi žmona ir giminės.

Tel. 773-918-0315.

A. † A.

MEČIUI VALIUKĖNUI

mirus, žmonai ELEONORAI VALIUKĖNIENEI ir visai šeimai reiškiame nuoširdžiausią užuojautą ir kartu liūdime.

Jonas ir Bronė Vasiai

Jeronimas ir Aldona Dabrilai

Prenumeruokime ir skaitykime „DRAUGA“. „DRAUGA“ atmintime savo testamente.

1999 m. birželio-liepos mėn., pagerbdami mirusiųjų atminimą, „Lietuvos vaikų vilčiai“ aukojo:

a.a. Sofijos Adomėnienės atm.: Aldona Sterbis — \$300;
a.a. Apolonijos Papiėvienės atm.: Aleksandras Keniaušis, Kristina Čampaite-Tragakis, Monika Čampaite — \$70;

a.a. Jono Valukonio atm.: Jurgis ir Regina Mikailos — \$100;

a.a. dr. Domininko Giedraičio atm.: Ada Sutkuvienė, dr. Gabrielius Misevičius, dr. Algis ir Violeta Paulius, Rima Skorubskas ir Algis Tamošiūnas, Stasys Jokubauskas, dr. Kazys ir Marija Ambrozaitis, Birutė Sekmakas, dr. Vacys ir dr. Augusta Šaulys, dr. Adolfas ir Algė Šlezas, dr. Birutė Kasakaitis, Kostas ir Donata Burba, Genė ir Arūnas Dragelis, Juozas ir Diana Noreika, Virgil ir Ramona Norkus, Zita Baltramona ir Petras Mikalajūnas, Birutė Bulotaitė, Ona Paulius, Gražina Žukauskas, J. J. Makaitis, Jonas ir Jadvyga Mockaitis, Barbara R. Plikaitis — \$955;

a.a. dr. Juozo Plikaitio atm. (papild.): Prima Vaškelienė, dr. J. ir J. Janevičius, Norma Kirby, Dana Elsbergas, dr. Elena Deckys, dr. Kazys A. Sukys, dr. Petras ir Stefa Kisielius, dr. Ona ir dr. Albinas Garonas, dr. Frank Mazeika, dr. Jonas ir Janina Šalna, John Grigas, Aldona Vasonis, dr. Antanas ir Aldona Lipskis, CCDPH Social Fund (per Margrit Valskis), Bonnie Lou ir Norbert Piotrowski, Bernard ir Margrit Valskis, Charles ir Wanda Korcz, dr. Gedas ir Aldona Grinis, Janina ir Justas Lieponis, Joana Valaitis, Stasys Jokubauskas, Alfonso ir Rosalia Baldo, Leonida Dargis, dr. Kazys ir Marija Ambrozaitis, Rita Bakewell, dr. Alina ir Van Domanskis, dr. Vacys ir dr. Augusta Šaulys, Wendel ir Kathleen Halter, Frank ir Angela Cassidy, Guy ir Anne Sommers, Vytautas ir Ona Gutauskas, dr. M. Indreika-Biskis, dr. K. Jablonskis, dr. Frank ir Isabella Juras, dr. Adolfas ir Algė Šlezas, M/M Michael Lass, M/M Elden Edlund, dr. ir Mrs. Peter Poulos, Vladas Sinkus, dr. ir Mrs. F. Kaunas, dr. Justinas Dėdinas, Antanas ir Emilija Pauzuolis, Eugenija Budelskis, Rosemary Cushing, M/M Greg Morris, Vida Tumasonis, Maria Mončys — \$1,780. Iš viso — \$2,060.

a.a. Teodoro Blinstrubo atm.: Myron ir Rita Bezdieck, Birutė Sekmakas, Zuzana Juškevičienė, J. ir J. Abraitis, O. ir S. Budėjus — \$160;

a.a. Povilo Norvilo atm.: Ona Norvilienė (iš gautų aukų, skirtų šeimos nuostoliams) — \$200;

a.a. Stefanijos Gladkauskienės atm.: Česlova Naumienė, Antanas ir Stasė Zapparackai, Jurgis ir Elvyra Idzeliai, Liucija A. Kabliauskas — \$75;

a.a. dr. Nancy Mazeika atm.: dr. Pranas ir Aldona Mazeika — \$100;

a.a. Marijos Renatos Slonskytės atm.: Raimundas ir Loretta Grigaliūnai — \$100;

a.a. Jono Balškaus atm.: Kazimiera Škėrienė — \$30;

a.a. Valentino Osteikienės atm.: Alfonsas Rimba ir Nijolė Šnopšienė, Elena ir Vincas Žebertavičiai, Geraldine, Warren ir Greg Smith — \$80;

a.a. Julia Hawkins atm.: Elizabeth A. Pivoriūnas, Lithuanian Heritage Group — \$35;

a.a. Sofijos Cechanavičienės atm.: Gint ir Pam Baukus, Aldona ir Vitalius Lekeckas, Viktorija ir Antanas Valavičius — \$115.

Užjaučiame mirusiųjų artimuosius ir nuoširdžiai dėkojame aukotojams. „Lietuvos Vaikų viltis“ padeda negaluojančioms, tačiau turintiems viltį ir galintiems pasveikti Lietuvos vaikuciams.

„Lietuvos Vaikų viltis“, 2711 W. 71 St., Chicago, IL 60629.

A. † A.

ZIGMUI MOLIEJUI

mirus, gilią užuojautą reiškiame žmonai HALINAI, dukrai JURGITAI ir visiems giminėms.

Jaunystės draugai Čiurlioniai

A. † A.

ROBERTUI KOSMONUI

mirus, gilią užuojautą reiškiame jo mylimai žmonai VIDAI, dukrai LISAI, sūnui ROBERTUI ir jų šeimoms, svainei ZITAI ŠIRKIENEI ir jos vyriui JULIUI.

Margarita ir Vaclovas Momkai

Juozė Ivašauskienė

STAR ALLIANCE

It makes a world of difference when you fly SAS to Lithuania.

No one makes round-trip travel to Lithuania easier and more convenient than SAS. From Chicago, we offer daily service to Vilnius with just one hassle-free connection through Stockholm. Our 4:30 p.m. departure gives you a relaxed morning arrival for business or pleasure. When you're ready to return, you'll enjoy same-day travel back to Chicago through our Copenhagen

hub. And whether you fly Business Class or Economy Class, you can be sure our service will be world-class, and will allow you to arrive rested and refreshed — all for a reasonable fare. Find out what a world of difference SAS can make for your next trip. Just call your Travel Agent or SAS at 1-800-221-2350. For more information and special offers, visit our website at www.flysas.com.

Flight #	From	To	Departure Time	Arrival Time
SK 946	Chicago	Stockholm	4:30 pm	7:40 am +1
SK 744	Stockholm	Vilnius	9:20 am +1	10:50 am +1
SK 743	Vilnius	Copenhagen	12:45 pm	2:15 pm
SK 943	Copenhagen	Chicago	3:40 pm	5:40 pm

SAS
Scandinavian Airlines

